

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Faculty of Humanities and Social Sciences
Loei Rajabhat University

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

(Journal of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564) Vol. 4 No. 1 July - December 2021

ISSN : 2651-0510

บทความวิชาการ

- Translanguaging in English Language Teaching: A Perspective of Bilingual Education 1

กิตติชัย นิลอุบล, รักชนก แสงภักดีจิต, วริศรา บพมาตย์, ดิศราพร ผลาปรีย์,
วรินทิพย์ แก่นอินทร์ สีสะหมุด, อรภียา มณีกานนท์, ชาติกร เมืองโคตร มุ่งคุณแสน

- การเริ่มต้นการดำเนินการทางวินัยและโทษทางวินัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา 13
สิงหา พนมรักษ

- ทำแท้ง : ยังคงเป็นปัญหาจริยธรรมที่ท้าทายในสังคมไทย 25

พิมล พุทธิพิธ, เกสรี พงษ์สังข์ และอรอุมา บุตรเริ่ม

- แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) 37

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มนตรี คำวัน, ธีรวัฒน์ วงศ์วรัญญ, พุฒิพร เจียรประวัติ และอารีรัตน์ โสมประเสริฐ

- บทความวิจัย 48

การเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ จังหวัดราชบุรี
ธพัฒน์จรัส ศรีสุขภูทรัพย์

- การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจเรื่อง ภาษาท่าและ นาฏยศัพท์ 58

โดยการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3

ฤทธิพร สอดโสม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Journal of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564) ISSN : 2651-0510
Vol. 4 No. 1 July - December 2021

เจ้าของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ ตลอดจนองค์ความรู้ทางด้านสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เยาวพา กองเกต

อาจารย์กุลธิดา ธนัญญา

อาจารย์ทรัพย์อนันต์ พลบุตร

อาจารย์อารีย์ ลำมะยศ

อาจารย์วิระยุทธ สุโขยะชัย

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา

หัวหน้าภาควิชามนุษยศาสตร์

หัวหน้าภาควิชาสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ อาจารย์ ดร.เยาวพา กองเกต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์กุลธิดา ธนัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อาจารย์มนตรี คำวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีล้านช้าง

รองศาสตราจารย์ตรีเนตร สารพะพงษ์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พยุพ ศรีจันทร์พงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ ไศกค้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพล ชื่นจิตต์ศิริ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ดร.กนกพร นาสมศรีกิม โขมิโอนิกะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชชกุล นุ่นภูบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ดร.กิตติธันต์ ญาณพิสิษฐ์

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ดร.โสภี อุณหะยา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ดร.สมัย วรรณอุดร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เจมิสิทธิประเสริฐ

ศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา ยอดมงคล

รองศาสตราจารย์ ดร.นัยนา อรรถนาค

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพร เกษสังข์

รองศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริกาญจนารมณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.รักษนก แสงภักดีจิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตย์กุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาพันธ์ ตรงดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา

รองศาสตราจารย์ ดร.เดือนเด่น นาคสีหราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเด่น นาคสีหราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พยุภร ศรีจันทวงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เทพ บุญเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชชกุล นุ่นภูบาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรีย์ ศรีบุญะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล รัตนไพจิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันยา กองสูงเนิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิลวรรณภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไกรฤกษ์ ศิลาคม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุถนอม ตันเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ สุทธิสา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ อุ้นจิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล ชื่นจิตต์ศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิชา วัชรากุลพงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวิช ศรีวิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวิษ ลอยมา

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรี

วิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พระมหาสุภวิชัย ปราสโร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เลย

ดร.ศศิธร กกฝ่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ดร.อนุภูมิ คำยัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ดร.วิไล ผิวมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ดร.กฤษณะ โฆษุณห์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ดร.เอกพงษ์ สารน้อย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงกรานต์ สมจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรินทร์ คุ้มเขต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อาจารย์มนตรี คำวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางสาวศุภตรา นามวงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

นางสาวสุภาพร เมืองจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ข้อความหรือบทความใด ๆ ที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์บทความกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่มีความผูกพันด้วยประการใด ๆ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

234 ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

โทร 0 4283 5224-8 ต่อ 43100 โทรสาร 0 4283 5230

Email : supaporn.mua@lru.ac.th

เว็บไซต์ : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/husolru>

กำหนดออก : ปีละ 2 ฉบับ กรกฎาคม – ธันวาคม, มกราคม – มิถุนายน

พิมพ์จำนวน 150 ฉบับ

ปีที่พิมพ์ 2564

ISSN 2651-0510

สถานที่พิมพ์

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นวารสารที่นำเสนอผลงาน บทความทางวิชาการ บทความวิจัย และวิจารณ์หนังสือของนักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษาในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ในด้านสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, สาขาวิชาภาษาจีนและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, สาขาวิชาภาษาไทย, สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, สาขาวิชาดิจิทัลอาร์ต, สาขาวิชาทัศนศิลป์, สาขาวิชาดุริยางคศิลป์, สาขาวิชานิติศาสตร์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการเผยแพร่ผลงานแก่ผู้สนใจต่อไป

สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา หรือผู้สนใจที่มีผลงาน และมีความประสงค์ จะเผยแพร่ผลงาน สามารถส่งผลงานของท่านตามหัวข้อ และแบบฟอร์มของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะส่งผลงานของท่านให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านและประเมินผลงานของท่านเพื่อให้ผลงานของท่านเป็นที่ยอมรับการเผยแพร่ต่อไป

ขอขอบคุณผู้เขียน ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้อ่านที่ให้ความสนใจจนทำให้วารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564) จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการ หากมีข้อบกพร่องประการใด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ยินดีน้อมรับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทความวิชาการ	
Translanguaging in English Language Teaching: A Perspective of Bilingual Education	1
การเชื่อมโยงภาษาในการสอนภาษาอังกฤษ: ในทัศนะของการเรียนรู้แบบสองภาษา กิตติชัย นิลอุบล, รัชชนก แสงภักดีจิต, วริศรา บทมมัตย์, ดิศราพร ผลาปรีย์, ดร.วรินทิพย์ แก่นอินทร์ สีระหมุด, อรภียา มณีกานนท์, ชาติกร เมืองโคตร มุงคุณแสน Kittichai Nilubol ¹ , Rakchanok Saengpakdeejit ² , Varitsara Botmart, Disaraporn Phalapree, Warinthip Kaenin Sisamouth, Ornpiya Maneekanon, Chatiporl Muangkote Mungkhunsan	
การเริ่มต้นการดำเนินการทางวินัยและโทษทางวินัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา	13
Initiation of disciplinary action and disciplinary penalty against the employees of higher education institutions in accordance with the Civil Service Regulations Act in Higher Education Institutions สิงหา พนมรัักษ์ Singha Panomrak	
ทำแท้ง : ยังคงเป็นปัญหาจริยธรรมที่ท้าทายในสังคมไทย	25
Abortion : still a challenging ethical problem in Thai society พิมล พุทธิพิธ, เกสรี พงษ์สังข์ และอรอุมา บุตรเริ่ม	
แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	37
Development Guidelines of Cooperative and Work-Integrated Education for the Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University มนตรี คำวัน, ชีรวัฒน์ วงศ์วรัญญ, พุฒิพร เจียรประวัติ และอารีรัตน์ โฮมประเสริฐ Montri Khamwan, Teerawat Wongwarunyu Puttiporn Jearaprawat and Areerat Homprasert	

เนื้อหา	หน้า
บทความวิจัย	
การเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ จังหวัดราชบุรี Entering Career And Self Adaptation Of Female Sex Workersin Ratchaburil Province. ธพัฒจรัส ศรีสุขภูทรัพย์ Thaphatcharat Srisukphusap	48
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจเรื่อง ภาษาท่าและ นาฏยศัพท์ โดยการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 The Study of Learning Achievement and Satisfaction on Posture language and Dance by Using skill Training set with the Cooperative learning Principle for Mattayom 3 Students ฤทธิพร สอดโสม Ritthiporn Sodsom	58
หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	71
แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อรับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	84

**Translanguaging in English Language Teaching:
A Perspective of Bilingual Education**
การเชื่อมโยงภาษาในการสอนภาษาอังกฤษ: ในทัศนะของการเรียนรู้แบบสองภาษา

Received: August 11,2021

Revised: October 11,2021

Accepted: October 29,2021

Kittichai Nilubol¹, Rakchanok Saengpakdeejit², Varitsara Botmart³,

Disaraporn Phalapree⁴, Warinthip Kaenin Sisamouth⁵,

Ornpiya Maneekanon⁶, Chatiporl Muangkote Mungkhunsan⁷

กิตติชัย นิลอุบล¹, รักษนก แสงภักดีจิตต์², วริศรา บพมาตย์³,

ดิศราพร ผลาปรี⁴, ดร.วรินทิพย์ แก่นอินทร์ สีระหมุด⁵,

อริยา มณีกานนท์⁶, ชาทิกร เมืองโคตร มงคุณแสน⁷

Abstract

The term “translanguaging” has been increasingly used in scholarly literature to refer to both complex and fluid language practices in bilingual education as well as its important roles in pedagogical practices in EFL context. This paper reviewed the growing scholarly literature that took up the term “translanguaging” and discussed the ways in which the term was implemented in EFL perspective. The focus in this paper was on the potential and the challenges that a “translanguaging” theory provided for bilingual education and the empirical evidences investigated in the EFL context. After a review of scholarship, the researchers illustrated a research study in relation to the use of students’ L1 in bilingual education regarding “translanguaging” theory including : (1) practical ways that L1 can be used to help international school students learn better, (2) how international school students use their L1 to help them learn better in different learning situations, and (3) international school teachers’ and students’ attitudes about the use of students’ L1 in the classroom in an international school context. We then summarized future practices on which “translanguaging” theory impacted the issues of English language teaching and pedagogy in bilingual education.

Keywords: Bilingual Education

บทคัดย่อ

คำว่า “การเชื่อมโยงภาษา” (translanguaging) ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในทบทวนวรรณกรรมโดยแสดงถึงความซับซ้อน และความถี่ของภาษาในการจัดการเรียนแบบสองภาษา อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศอีกด้วย บทความ

---

¹⁻⁸ อาจารย์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

ฉบับนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมในเชิงวิชาการถึงการนำคำว่า “การเชื่อมโอนภาษา” มาใช้ และพิจารณาถึงการใช้ในมุมมองของการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บทนี้มุ่งประเด็นไปที่แนวคิดของทฤษฎี “การเชื่อมโอนภาษา” ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาแบบสองภาษา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ปรากฏในบริบทของการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยในการใช้ภาษาแม่ของนักเรียนในบริบทการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาโดยอาศัยหลักการเชื่อมโอนภาษาในประเด็น ดังนี้ (1) การใช้ภาษาแม่เพื่อช่วยให้นักเรียนในหลักสูตรนานาชาติเรียนได้ดีขึ้น (2) วิธีการใช้ภาษาแม่เพื่อช่วย ในการเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ในบริบทของโรงเรียนนานาชาติ และ (3) ทักษะคตินักเรียนและครูที่มีต่อการใช้ภาษาแม่ในบริบทของโรงเรียนนานาชาติท้ายบทความนี้ คณะผู้วิจัยได้แสดงทัศนะต่อการนำ “การเชื่อมโอนภาษา” มาใช้ในเชิงปฏิบัติอันจะส่งผลต่อการสอนภาษาอังกฤษ และการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาในอนาคต

คำสำคัญ: การศึกษาสองภาษา

Introduction

As it is evident in a number of research studies that EFL learners of English have wide range of language ability: some of them are native speakers, some are bilingual, some are just able to communicate in English fairly, and some are considered as deficient in English for communication. Considering to the low English proficiency learners at the Bilingual education context such as at an international school; they are encountering with language barrier as all subjects are instructed in English. With this regard, EFL learners are suffering because of their learning difficulties such as attending to the lecture, taking notes, or participating in the classroom activities. Apparently, the number of low achieving students at the Bilingual education context is increasing; resulting in teaching and learning difficulties experienced by both native speaker teachers and low achievers in the instruction at an international school. Furthermore, low English proficiency students gain low academic success as less attention is paid on the learning in the mainstream classroom; as a result, low achievers are discouraged to challenge themselves in the classroom activities taught in the target language.

This present situation of the Bilingual education context is in accordance to Cohen (1998), he stated that students' language ability is related to their academic success in many aspects; thus, Thai students who have low English proficiency and study at an international school will surely encounter adjusting difficulties to the new environment of an international school in both academic and cultural aspects. Specifically, they find themselves in an educational environment whose teaching style, language used in the instruction and learning context are different from their former experiences in terms of expectations, learning support and academic requirements (Bureau of International

Cooperation Strategy, 2006). What makes the situation even worse is the diversity of language background that implies a complexity of a wide range of communication: two languages and literacy are needed in teaching and learning context which leads to high frustration, confusion and stress amongst low English proficiency students who are trying to master the language of their disciplines and communicate with confidence and competence in the English tertiary environment (Alptekin, 2002)

As mentioned before, the parents overlook their children's English proficiency and rapidly move their children from a Thai school to an international school setting; this can bring about learning difficulties because all subjects at an international school are taught in English. Here comes the introduction to the issue "Is there a role for the use of students' first language (L1) in the bilingual education setting?" (Anchimbe, 2006) This interesting question brings about the consideration of translanguaging in English language teaching in a perspective of bilingual education.

The enlargement of bilingual education and international school in Thailand

In addition to the above-mentioned, the major change in bilingual education in Thailand which is related to English language teaching is the mushrooming of private bilingual schools and international schools as well as English programme in government schools. In 1991, there was a major expansion of international schools: each school could be set up without restriction and the government allowed all international schools across Thailand to accept Thai students as well; however, the proportion of Thai students could not exceed 50% of the total population. This expansion was regarded as a response to the global capitalist trend of producing people who are capable of catching up with the world and are able to communicate fluently in English. International Schools thus became a new alternative for middle-class parents who wanted their children to be successful in the globalisation era, which people must be able to know and communicate another foreign language as their second language and computer literacy as the third language; in doing so, the children were expected to compete with others in the more competitive world of education and technology (Alptekin, 2002)

At present, Thailand has about 63 international schools with 20,000 students, 65% of who are foreigners (Seupalang 2002: 5). These international schools provide education from kindergarten to high school. There are various instruction system provided starting from British and American to international systems such as Japanese, French, German, and Swiss. Considering on an economic perspective, these international schools gain income to the country from foreign students, and they are considered as a new alternative for the middle class to create more opportunities for the Thai students to acquire the skill and capability to communicate in a foreign language without having to study abroad. With the

increasing number of these so-called international schools, some international schools wrote their own curriculum or added more details to the original objectives and principles of their foreign curriculum without certification from an overseas association or the Thai government. Therefore, there are only 19 out of 63 international schools are certified and reach the standard to have internationally accepted qualification, which enable the learners to transfer credits to institutions in other countries that use the same system worldwide (Suepalang 2002:10).

Language difficulties experienced by EFL learners

It is probably no coincidence that at the same time education and business have become more globalised at the same time and the number of Asian students studying in English-speaking nations has grown rapidly in this recent decade. As a result, research on the issues of learning difficulties and problems faced by international students has also become more extensive and intensive in Australia and elsewhere all around the world. Such research studies have significantly contributed valuable insights in order to gain more understanding towards the present situation of international students learning in the English-speaking countries. The following investigations below will be disclosing interesting examples conducted by several scholars in the field. In addition to the notion of international students' education in English-speaking countries, the issues of learning difficulties experienced by international students will be also uncovered according to various research studies.

Robertson et al. (2000) explored the difficulties experienced by international students studying at one Australian university. The researchers surveyed both international student and local staff perceptions of those difficulties. Staff and students emphasise language as a key source of difficulties in teaching and learning. The students manifest a lack of confidence with English. They have incomplete understanding of lecturers' spoken English, and feel unhappy with their oral performances - in the presence of Australian classmates. The study also revealed the concerns about colloquial language, writing difficulties, and problems of interpretation. The researchers concluded that language issues were the major area of unsolved problems faced by international students. Besides, Bretag et al. (2002) have conducted a research in line with the previous investigation. The findings showed that according to academic staff, international students from a Non-English Speaking Background (NESB students) were unable to contribute effectively, as required, in tutorial discussion; and that due to poor grammar their written work was often hard to read and to assess. Another interesting study conducted in Australia again, Wong (2004) used interviews with international students. He found that many international students,

accustomed to a didactic and teacher centred environment with less classroom conversation, it difficult in Australia to make the transition from passive learning. At the same time, his study found that the students acknowledged that their lack of English language proficiency in the classroom, exacerbated by cultural barriers, was a principal source of learning difficulties. While generic statements about 'Asian learners' should be treated with caution, there is research evidence showing that students schooled in some East Asian and Southeast Asian nations are accustomed to a more passive-receptive style of learning than is the norm in Australian classrooms, especially tertiary classrooms.

Most recent research studies of international students, in particular those conducted in Australia, identify their problems in coping with English – both academic English and conversational English – in the field of education. These difficulties are seen especially in relation to speaking and writing; meaning, most international students are struggling in improving their communication ability and this is especially made clear in the evidence of students themselves. Of all the social and academic issues and problems facing international students that are cited in recent studies—differences in learning style, culture shock, homesickness, social difficulties – the problem they themselves most often refer to is difficulties with English (Chiou, 2014). These studies provide valuable data. However, while they describe the English language problems of international students effectively, they focus on the problems occurred rather than the underlying causes. The research conducted so far has largely focused on language constraints as they have been experienced by international students once embarking on their studies in a new society or academic environment. One way to inquire more deeply into the problems of international students is to examine the influence of students' prior learning experiences and their beliefs about learning. Unless researchers focus on the whole learning biography of the international students, they will not fully understand the difficulties faced by both these international students and their teachers.

All learners are affected by what they already know, and how they have learned to learn. Further, by focusing merely on the language difficulties occurring after the student arrives in the English speaking country, it is implied that the solution of those difficulties lies solely with the students concerned plus the institutions in which those students are studying. But their previous institutions of study in the students' countries of origin, and in many cases the government responsible for these institutions, also have responsibilities. Responding to the gap in previous studies, the in-depth studies about the initial causes of learning difficulties in English-speaking countries are urgently encouraged to be investigated in order to produce clearer picture of learning difficulties in which experienced by international students.

Roles of Learners' L1

The use of learners' first language (L1) is a debatable issue in second language (L2) education for years. Based on the Communicative Language Teaching approach (CLT), language learners are usually encouraged to use L2 in their classroom activities; meanwhile, students' L1 will be discouraged for not being used as much as possible. Thus students are pushed to produce the target language (TL) as much as possible as well as Brooks and Donato

(1994) note that teachers are sometimes avoid using group work just because they feel that students will use their L1 in during group activity.

A major motivation for this avoidance has been the widespread adoption of communicative approaches to language teaching in which classroom activities are designed to maximize learners' use of the target language. In contrast, there are the growing numbers of research studies in which to advocate the use of students' L1 in the classroom; for instance, Schweers (1999) claims that there seems to be empirical evidence supports the idea of L1 as a helpful tool in the ESL/EFL classroom. Schweers conducted a survey comparing teachers' and students' opinions towards the use of Spanish in English classes at the University of Puerto Rico. The findings indicated that more than 80% of the students believed that Spanish should be employed in their English classes. Moreover, 86% of the participants preferred Spanish to be used when difficult concepts are taught on each topic. This means that most of the participants in this study thought that Spanish facilitated their learning. Considering the perception of the instructors, all of the teachers admitted that Spanish used in class was effective as well as was helpful towards their teaching in some way. Therefore, the research results clearly prove that both students and teachers approved of the use of L1 in their English classes.

The issue of the learner's first language in the foreign language classroom has been an arguable discussion for a long time. In the field of second language teaching and learning, Thai people believe that the most productive way to learn a new language is to be immersed in the target language. If a student wants to learn English well, then he or she must listen, speak, read, and write in English as much as possible. In Thailand, people also believe that a native English-speaker teacher is the ideal teacher to offer a perfect target language class (Wiriyaichitra, 2009). However, due to the low English proficiency, some students almost learn nothing or little knowledge conveyed by means of English. Needless to say, they get frustrated and eventually to become demotivated learners in their English language learning (Chiou, 2004). As Schalge and Soga (2008) point out, adult English learners' failure in completing the course and the poor attendance result from lack of comprehensible input and frustration.

Although those who support English-only learning environments claim that the benefits of exposing the learners to English as much as possible is the effective way to help students learning English; in doing so, the language learning acquisition can be sped up (Bateman, 2008; Mangubhai, 2006; Nazary, 2008; Prodromou, 2002). Recent research findings show that the use of L1 increases both learning and comprehension of the TL (August, 2006; Bouangeune, 2009; Cianflone, 2009; Jadallah & Hasan, n.d.; Miles, 2004; Mole, 2009; Morton & Woodson, 2006; Storch & Wigglesworth, 2003; Tang, 2002; Weschler, 1997). As you can see, there seem to be a continuity of the discussion about how students' L1 can play the role in L2 teaching and learning; hence the answer of this crucial question is a challenging goal for those who are in the field and of course it is worth finding the right answer.

Translanguaging in a perspective of bilingual education.

Although different epistemologically, translanguaging is linked to the study of code switching in education in that it also disrupts the traditional isolation of languages in language teaching and learning. Throughout the world, code switching, understood as the going back and forth from one language to another, has been used by teachers to scaffold the teaching of additional languages. Although this practice has not been generally legitimized in language teaching scholarship, teachers engage in code switching on a day-to-day basis. It is, however, when this linguistic behavior is used to teach language-minoritized students that this practice becomes extremely contested. The fear, of course, is that the state or national language would be 118 O. García and A.M.Y. Lin “contaminated” by the other language. And yet, scholars have documented how teachers regularly code switch to make meaning comprehensible to students when they are taught through a colonial or dominant language (see, e.g., Lin and Martin, 2005).

Arthur and Martin (2006) speak of the “pedagogic validity of code switching” in situations in which students do not understand the lessons. Despite the documentation of code switching as a prevalent pragmatic practice, code switching is “rarely institutionally endorsed or pedagogically underpinned” (Creese and Blackledge 2010, p. 105). In the late 1980s, Rodolfo Jacobson developed what he called the “concurrent approach,” although it was never fully legitimized (Jacobson 1990). Jacobson’s approach relied on having teachers code switch strategically, although only inter-sententially. Whether code switching is done pragmatically by the teacher or as in the Jacobson approach with pedagogical intent, code switching in the education literature, valuable as it may be, focuses not in sustaining bilingualism per se, but in teaching in, or simply teaching, an additional language. In this respect, the concept of translanguaging makes a very different contribution and it is, as we will discuss, an epistemologically different

concept because it questions the proposition that what bilinguals are doing is going from one language to another.

Furthermore, translanguaging should also be seen differently from code switching. Code switching, even to those scholars who see it as linguistic mastery (see Auer 2005; Gumperz 1982; Myers-Scotton 2005), is based on the view that bilinguals have two separate linguistic systems. In contrast, translanguaging posits the linguistic behavior of bilinguals as being always heteroglossic (see Bakhtin 2010; Bailey 2007), always dynamic, responding not to two monolingualisms in one but to one integrated linguistic system. It is precisely because translanguaging takes up this heteroglossic and dynamic perspective centered on the linguistic use of bilingual speakers themselves, rather than starting from the perspective of named languages (usually national or state languages), that it is a much more useful theory for bilingual education than code switching. It is precisely because of its potential in building on the dynamic bilingualism of learners (García and Lin, 2017) that translanguaging has been taken up by many bilingual educators and scholars in the twenty-first century.

In brief Lewis et al. (2012) clarify that translanguaging refers to using one language to reinforce the other in order to increase understanding and augment the pupil's activity in both languages. The mentioned definition of translanguaging emphasize the use of students' L1 in bilingual education. This is in line with Colin Baker, one of the most influential scholars in the field of bilingual education, observed how the practice of what he first translated from the Welsh *trawsieithu* as translanguaging helped students make meaning and gain understandings and knowledge. He explained: "To read and discuss a topic in one language, and then to write about it in another language, means that the subject matter has to be processed and "digested" (2011, p. 289). Baker (2001) pointed out four potential educational advantages to translanguaging: (1) it may promote a deeper and fuller understanding of the subject matter; (2) it may help the development of the weaker language; (3) it may facilitate home-school links and cooperation; and (4) it may help the integration of fluent speakers with early learners.

L1 use in translanguaging as a vehicle for L2 acquisition

Although some teachers and researchers support an English-only policy in the EFL class, some advocate a bilingual approach to be implemented using the learners' L1 as a helpful tool to facilitate their learning. The issue of whether L1 should be used in the English class has been debated for several years. Both proponents and opponents propose rationales to support their beliefs. As Turnbull (2001) states that proponents of English-only in the class stress the benefits of the quantity of exposure to the target language:

they firmly believe that L1 should be completely excluded in the class, and that there is room for students' L1 in the class. They also suppose that to maximise the exposure to the target language (TL) can lead to language learning attainments in the form of successful and confident language use.

Therefore, the question occurred: What is the appropriate amount of TL to be applied in class? And is there any proper place or time for L1 used to facilitate the acquisition of the target language (Turnbull, 2001)? On the other hand, the supporters for L1 use have strong belief in the Threshold Hypothesis proposed by Cummins (1979). The hypothesis of the Threshold Hypothesis is that an individual's achievement in the target language relies heavily on the level of his mastery of his native language. Therefore, the most positive cognitive effects come about when both languages are highly developed. In addition, in contrast to the "time on task" concept in which presents the idea of the greater the quantity of instruction in the target language, the better the educational result will be, so instruction via learner's L1 does not cause any harmful outcome on development in the target language. It seems like the answer of the issue will not be concluded in short time, thus empirical studies are necessary to support whatever the answer is going to be promoted.

The most obvious reason to doubt the effectiveness of immersion programs is the learner's inability to understand the incoming language since all instruction will be taught in the target language; in other words, the learner gets lost easily when the teachers talk to them in the target language simply because they are not ready for it. To be more specific, their linguistic knowledge of the target language competence is not sufficient for them to cope with the arriving message, which turns into incomprehensible input (University of Michigan, n.d.). Thus, Lightbown and Spada (1999) suggest that probably the most effective way for the limited-English-proficient learner to learn new knowledge more effectively and to connect such knowledge to their structure of existing knowledge is to employ his L1 to learn the target language.

In addition, Dietze, Dietze, and Joyce (2009) investigated a survey study to explore the attitudes of 21 English language teachers from J. F. Oberlin University in Japan on their use of L1 (Japanese) in their classes. All the teachers were qualified in English language teaching with master's degrees or above. The participants self-ranked their Japanese proficiency levels from the beginner to the native level. The research findings indicated that the teachers used L1 carefully and wisely during the instruction could improve students' achievements. They also made good use of L1 when necessary to help students learn based on their students' English proficiency levels and switched between the two

languages when they felt it was necessary. Those teachers with bilingual capabilities strengthened the notion that the use of L1 makes acquiring L2 easier and more effective. These studies presented above were undertaken within different contexts such as different cultures or different extents of L1 use. Research studies assert that the student's L1 has a crucial role in teaching and learning processes as well as in classroom activities. With the aid of their L1, those learners who have limited proficiency in L2 are able to activate their existing knowledge and generate ideas to complete the tasks by employing students' L1, the teachers benefit greatly as well.

Future practice and conclusion

As always, translanguageing practices will continue to be present in bilingual classrooms, sometimes surreptitiously and other times out in the open. Translanguageing offers many advantages for a multilingual future, by taking the perspective of the individual speaker, and not that of bilingual users are freed from the strictures that keep us from understanding each other and from discovering the common features in our language repertoire and those held by others. The linguistic flexibility posed by a translanguageing perspective means that individuals will be able to more openly appropriate linguistic features and make them their own, rather than linking them to a particular language. The studies outlined above have in common that they all emphasize the advantage of translanguageing in mediating cognitively challenging material that has to be learnt through the medium of a second language (English). Also the studies mentioned the benefits of creating and/or using translanguageing as a tool to facilitate concept literacy using both English and the L1.

However, translanguageing in bilingual education sometimes contradicts the regulatory role of schools or traditional practices. Bilingual educators must decide whether to always accept the regulations imposed upon bilingual students that restrict them as two monolinguals or to find spaces to liberate their tongues and minds. Then bilingual education will be truly able to assist bilingual students to choose intelligently when to select or suppress certain features of their repertoire and when to liberate their tongues, their full language repertoire, along with their minds and imagination.

Reference

- Alptekin, C. (2002). Towards intercultural communicative competence in ELT. *ELT journal*, 56(1), 57-64.
- Anchimbe, E. A. (2006). World Englishes and the American tongue. *English Today*, 88, 3.

- Arthur, J., & Martin, P. (2006). Accomplishing lessons in postcolonial classrooms: Comparative perspectives from Botswana and Brunei Darussalam. *Comparative education*, 42(02), 177-202.
- Auer, P. (2005). A postscript: Code-switching and social identity. *Journal of pragmatics*, 37(3), 403-410.
- August, G. (2006). So, what's behind adult English second language reading? *Bilingual Research Journal*, 30, 245-264.
- Bailey, B. (2007). Heteroglossia and boundaries. In *Bilingualism: A social approach* (pp. 257-274), London: Palgrave Macmillan.
- Baker, C. (2001). *Foundations of bilingual education and bilingualism*. 3rd edition. Clevedon, Avon: Multilingual Matters.
- Baker, C. (2011). *Foundations of bilingual education and bilingualism* (Vol. 79). Multilingual matters.
- Bakhtin, M. M. (2010). *The dialogic imagination: Four essays* (Vol. 1). University of texas Press. Bureau of International Cooperation Strategy.[Online] 2006.
- International Program in Thai Higher Education Institutions.[Cited 14 December 2020]. Available from URL: <http://www.inter.mua.go.th>.
- Cohen, A. D. (2014). *Strategies in learning and using a second language*. Routledge.
- Creese, A., & Blackledge, A. (2010). 'Translanguaging in the bilingual classroom: A pedagogy for learning and teaching? *Modern Language Journal*, 94(i), 103-115.
- Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. *Review of Educational Research*, 49, 222-251.
- Dietze, H. V., Dietze, A. V., & Joyce, P. (2009). Researching the role of L1 (Japanese) in the English (EFL) classroom. Retrieved March 29, 2010, from <http://www.scribd.com/doc/16066927/Researching-theRole-of-L1-Japanese-in-the-English-EFL-Classroom>
- García, O., & Lin, A. M. (2017). Translanguaging in bilingual education. *Bilingual and multilingual education*, 117-130.
- Gumperz, J. J. (1982). *Discourse strategies* (Vol. 1). Cambridge University Press.
- Jacobson, R. (1990). 1 Allocating two languages as bilingual methodology. *Language distribution issues in bilingual schooling*, 56, 1.
- Lewis, G., Jones, B., & Baker, C. (2012). Translanguaging: Origins and development from school to street and beyond. *Educational Research and Evaluation*, 18(7), 641-654.
- Lightbown, P. M., & Spada, N. (1999). *How languages are learned* (2nd ed.). Oxford, UK: Oxford University Press.

- Lin, A. M. Y., & Martin, P. W. (Eds.). (2005). Decolonisation, globalization. Language-in education policy and practice. Clevedon: Multilingual Matters.
- Mole, G. P. (2009). Using the native language in the ESL classroom. Retrieved September 10, 2010, from http://faculty.chass.ncsu.edu/swisher/VOL%206%20No%202%20SPRING%202009/issue_mole.html
- Myers-Scotton, C. (2005). Multiple voices: An introduction to bilingualism. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Seupalang, 10(3) July-September, 2002: 5-15. International Schools, Business Education or New Alternative.
- Turnbull, M. (2001). There is a role for the L1 in second and foreign language teaching, but.... Canadian Modern Language Review, 57, 531-540.

การเริ่มต้นการดำเนินการทางวินัยและโทษทางวินัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

Initiation of disciplinary action and disciplinary penalty against the
employees of higher education institutions in accordance with the Civil
Service Regulations Act in Higher Education Institutions

Received: June 30,2021
Revised: July 27,2021
Accepted: August 30,2021

สิงหา พนมรักษ์¹
Singha Panomrak

บทคัดย่อ

ในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) ตามความในมาตรา 56/1 โดยวางหลักให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคล วินัย และการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2), 2551)

จากพระราชบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ กำหนดไว้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาได้วางไว้ โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาได้วางหลักไว้ว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดถูกกล่าวหา โดยมีหลักฐานตามสมควรว่า ได้กระทำความผิดวินัย หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าพนักงานในอุดมศึกษาผู้นั้นได้กระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีใช้ความผิดวินัยร้ายแรง หรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด จะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ดังนั้นในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทางสถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการสืบสวนหรือสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ถูกกล่าวหา นั้น กระทำความผิดวินัยจริงหรือไม่ และเป็นวินัยร้ายแรงหรือเป็นวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งขั้นตอนใน การดำเนินการนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากหากดำเนินการ ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือไม่ได้ดำเนินการหรือข้ามขั้นตอนการดำเนินการใดไป อาจส่งผลให้การดำเนินการนั้นไม่ชอบด้วย กฎหมายและจะทำให้ไม่สามารถลงโทษทางวินัยต่อไปได้

¹ นิติกร สำนักงานสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ในส่วนของกรณีที่มีใช้ความผิดวินัยร้ายแรงหรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาลงโทษทางวินัยต่อไป

ในส่วนของการลงโทษทางวินัยนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดโทษทางวินัยไว้ทั้งหมด 5 สถาน คือ 1.ภาคทัณฑ์ 2.ตัดเงินเดือน 3.ลดขั้นเงินเดือน 4.ปลดออก 5.ไล่ออก (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ฉบับที่ 2, 2551) ซึ่งจะไล่เรียงตามลำดับความหนักเบาของวินัยที่พนักงานผู้นั้นได้กระทำความผิด คือ การลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง มีด้วยกัน 3 สถาน ได้แก่ 1.ภาคทัณฑ์ 2.ตัดเงินเดือน 3.ลดขั้นเงินเดือน ใน ส่วนของการลงโทษทางวินัยที่ร้ายแรง มีด้วยกัน 2 สถาน ได้แก่ 1.ปลดออก 2.ไล่ออก

คำสำคัญ: พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา, การดำเนินการทางวินัย, โทษทางวินัย

Abstract

By conducting disciplinary actions against employees of higher education institutions currently, the higher education institutions, by virtue of the Institutions Act of the Civil Service Regulations in Higher Education (No. 2) in accordance with Section 56/1, which establish principles for higher education institutions to prescribe rules and procedures for personnel management, discipline and maintenance of discipline, disciplinary action, retirement, appeals and complaints, to be in accordance with the requirements as stipulated in the regulations by the Council of Higher Education Institutions.

From the above Act, it can be seen that the conducting of disciplinary actions against employees of higher education institutions, shall be in accordance with the regulations of that higher education institution, but shall not conflict with or contrary to the rules established by the Civil Service Act in Higher Education Institutions; The Civil Service Regulations Act in Higher Education Institutions stipulates that any employee in a higher education institution is accused of Anything with reasonable evidence stating that the disciplinary offense has been committed, or any actions appearing to the supervisor that such employee of particular higher education institution has committed disciplinary offense, the supervisor shall then appoint an investigation committee to that matter Except in the case of non-serious disciplinary offenses or in the case of an apparent offense as determined by the (Boards of Civil Service in Higher Education Institutions), then an investigation committee may not need to be appointed.

Therefore, in case the investigation committee is to be appointed, the institution shall then conduct the investigation to seek the facts if the accused employee of that institution has actually committed any disciplinary offenses or not and is the committed offense of serious or non-serious matter; The measures to be taken during this action is very important, by any chance, if the process is not being carried out properly according to the established rules, or not being carried out at all, or skipping any steps, may result in the conduct being unlawful and will prevent further disciplinary action.

Civil Service Regulations in Higher Education Institutions Act (No. 2) B.E. 2551 (2008) Section 56/1 states that determination of position, employment system, recruitment and appointment, wage rate and compensation, additional money and benefits, promotion, changes and transfers of positions, leave, ethics, discipline maintenance and disciplinary action, dismissal, appeals and complaints, and other matters relating to personnel management of employees in higher education institutions are to be done in accordance with the requirements as stipulated in the regulations by the Council of Higher Education Institutions.

In case of non-serious disciplinary offenses or in the case of an apparent offense as determined by the (Boards of Civil Service in Higher Education Institutions), the supervisor may consider further disciplinary punishment.

In case of disciplinary punishment, The Civil Service Regulations Act in Higher Education Institutions has prescribed 5 disciplinary penalties. 1.Probate 2.Wage cut 3.Wage reduction 4.Disengage 5.Fire. Which will follow the severity of the disciplinary offenses committed by that employee. For non-serious matter, there are 3 disciplinary penalties including 1.Probate 2. Wage cut 3.Wage reduction. For serious matter, there are 2 disciplinary penalties including 1.Disengage 2.Fire

Keywords: Employees in higher education institutions,disciplinary action

บทนำ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งพาอาศัยกัน และกัน ดังนั้นมนุษย์จึงมีวิวัฒนาการในด้านการอยู่รวมกัน โดยมักจะจัดตั้งกลุ่มหรือสังคมของตนเองขึ้น เป็นองค์กรเพื่อความอยู่รอดของกลุ่มและปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ๆ ของแต่ละองค์กร แต่เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นจำนวนมากขึ้นก็มักจะมีปัญหาความขัดแย้งกัน ดังนั้นผู้นำองค์กรที่เป็นบุคคล หรือคณะบุคคล จึงมักจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อจัดระบบการอยู่อาศัยของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อความสงบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยขององค์กร

สถาบันอุดมศึกษาก็ถือเป็นองค์กรหนึ่งที่มีพนักงานจำนวนมาก ผู้นำหรือคณะบุคคลที่เป็นผู้นำ ของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมา โดยระบุให้พนักงานของสถาบันอุดมศึกษากระทำการ สิ่งใด หรือห้ามกระทำการในสิ่งใด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพนักงานในสถาบันให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง ทั้งนี้มาตรการที่ระบุให้พนักงานของสถาบันอุดมศึกษากระทำการสิ่งใด หรือห้ามกระทำการในสิ่งใดนั้น เรียกว่า วินัย

ต่อมาเมื่อมีการกำหนดวินัยขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อบังคับใช้แก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา แล้วนั้น กลับพบปัญหาต่อว่าหากพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวินัยที่ได้กำหนดไว้ จะต้องดำเนินการอย่างไร หรือมีมาตรการต่อไปอย่างไร ผู้นำหรือคณะบุคคลที่เป็นผู้นำของ สถาบันอุดมศึกษาจึงได้กำหนดโทษของทางวินัยไว้ 5 สถาน คือ 1. ภาคทัณฑ์ 2. ตัดเงินเดือน 3. ลดขั้น เงินเดือน 4. ปลดออก 5. ไล่ออก

ทั้งนี้เมื่อมีการกำหนดโทษของทางวินัยสำหรับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาไว้แล้ว แต่เพื่อความ เป็นธรรมของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่จะถูกลงโทษทางวินัย จึงได้มีการกำหนดการดำเนินการ ทางวินัย ซึ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยที่สำคัญเกิดความผิดพลาดในขั้นตอนใดหรือไม่ถูกต้องใน หลักเกณฑ์ใดอาจทำให้การดำเนินการทางวินัยนั้นเสียไป ส่งผลให้ไม่อาจลงโทษทางวินัยได้หรือคำสั่งลงโทษ ทางวินัยนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายนั่นเอง” (คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 154/2548) ซึ่งกฎเกณฑ์ของ วินัย การดำเนินการทางวินัย และโทษของ ทางวินัยที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ได้ถูกรวบรวมไว้ใน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

โดยการที่จะดำเนินการทางวินัยนั้นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของจุดเริ่มต้นในการดำเนินการทางวินัยไว้ว่าให้ สถาบันอุดมศึกษากำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการ ทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสภา สถาบันอุดมศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ฉบับที่ 2, 2551) แต่ ทั้งนี้การกำหนดหลักเกณฑ์นั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ได้วางหลักของการ ดำเนินการ ทางวินัยไว้ว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดถูกกล่าวหาโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าได้ กระทำความผิด วินัย หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าพนักงานในอุดมศึกษาผู้นั้นได้กระทำความผิด วินัย ให้ ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีใช้ความผิดวินัยร้ายแรง หรือเป็น กรณี ความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด จะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติในข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยเป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องดำเนินการทางวินัย โดยผ่านตัวแทนของตน นั่นก็คือ คณะกรรมการสืบสวนหรือผู้ได้รับมอบหมายให้สืบสวน และ คณะกรรมการสอบสวน เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานที่เพียงพอจะเชื่อได้ว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ นั้นกระทำความผิดวินัยจริง ส่วนจะเป็นความผิดวินัยในขั้นใดนั้นจะต้องอยู่กับพยานหลักฐานและ พฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งการกระทำที่วินัยกำหนดไว้ว่าเป็นความผิดในขั้นใดต่อไป และยังเป็นการแสดง

ให้เห็นว่าจะต้องมีกระบวนการที่เป็นเครื่องรับรองหรือการันตีความเป็นธรรมแก่พนักงานมหาวิทยาลัยผู้ถูกกล่าวหาที่อยู่บนกระบวนการพิจารณาที่แน่นอนชัดเจน ปราศจากอคติใด ๆ ของผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาที่จะควบคุมทิศทางของการลงโทษทางวินัย ก่อนที่ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ลงโทษทางวินัย ซึ่งหากกระบวนการดำเนินการทางวินัยมีข้อผิดพลาดหรือดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในสาระสำคัญอาจทำให้กระบวนการนั้นเสียไป ส่งผลให้ไม่อาจที่จะลงโทษในทางวินัยได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการทางวินัยนี้มีความสำคัญอย่างมากในการที่จะลงโทษในทางวินัย

ในการเริ่มต้นที่จะมีการดำเนินการทางวินัยนั้น มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา กำหนดไว้ว่าจะต้องมีการกล่าวหาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาได้มีการกระทำความผิดทางวินัย ซึ่งในการกล่าวหาพนักงานในสถาบันอุดมศึกษานั้น อาจเกิดจากมีผู้ร้องเรียน คือมีบุคคลร้องเรียน ขึ้นมาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยผู้ร้องเรียนได้แจ้งชื่อและที่อยู่ของตน เป็นที่แน่นอน พร้อมระบุกรณีหรือข้อเท็จจริงที่กล่าวหาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้นกระทำความผิดวินัยพอที่จะสามารถดำเนินการสืบสวนหรือสอบสวนข้อเท็จจริงได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้บังคับบัญชา ควรสืบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้นเสียก่อนว่ากรณีมีมูลตามที่ร้องเรียนหรือไม่ โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งไปดำเนินการสอบสวนหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนขึ้นมาเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง เพียงพอที่จะเชื่อได้ว่ากรณีมีมูลตามที่ผู้ร้องเรียน ได้ร้องเรียนมา

นอกจากกรณีมีผู้ร้องเรียนว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาได้กระทำความผิดวินัยแล้ว อาจมีกรณีในส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นแจ้งให้ทราบ คือ มีส่วนราชการภายนอกแจ้งแก่ผู้บังคับบัญชาของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาในบังคับของตนได้กระทำความผิดวินัย หรือต้องสงสัยว่ากระทำความผิดวินัย เช่น ได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาควรจะดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลควรดำเนินการทางวินัยหรือไม่เช่นเดียวกับกรณีมีผู้ร้องเรียน หรือการกล่าวหาเป็นกรณีมีบัตรสนเท่ห์มายังผู้บังคับบัญชาว่ามีพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาในบังคับของตนกระทำความผิดวินัย ในกรณีนี้ผู้บังคับบัญชาก็ควรที่จะสืบสวนข้อเท็จจริงให้ได้ความว่า เป็นกรณีมีมูลตามบัตรสนเท่ห์หรือไม่เช่นเดียวกับกรณีมีผู้ร้องเรียนและส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นแจ้งให้ทราบ ซึ่งในการกล่าวหาโดยบัตรสนเท่ห์นี้ มีหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่องราวร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ (หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร 0206/17085) โดยสรุปว่า “เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องราวกล่าวโทษข้าราชการในเบื้องต้นให้ถือ เป็นความลับทางราชการ หากเป็นบัตรสนเท่ห์ให้พิจารณาเฉพาะรายละเอียดที่ระบุหลักฐานกรณีแวดล้อม ปรากฏชัดแจ้งตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น” ซึ่งจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวผู้บังคับบัญชาของ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาอาจนำมาเป็นหลักในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาโดยใช้บัตรสนเท่ห์ได้ เพื่อ ความเป็นธรรมแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาในบังคับของตน

ดังนั้นมีการกล่าวหาแล้ว เหตุของการเริ่มต้นยังมีอีกกรณีคือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชา เช่นผู้บังคับบัญชารู้เห็นหรือสงสัยว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาในบังคับของตนกระทำความผิดวินัย ซึ่งผู้บังคับบัญชาอาจรู้เห็นการกระทำเอง หรือมีผู้บอกให้รู้ หรือพบเห็นจากเอกสารหลักฐานก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาก็สมควรที่จะสืบสวนข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลการกระทำความผิดวินัยหรือไม่เช่นกัน

ต่อมาเมื่อมีการกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยแล้ว ผู้บังคับบัญชาอาจทำการสืบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงได้ 2 กรณี ดังนี้

1. การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัย คือ การสืบสวนเมื่อมีกรณีสงสัยว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาอาจกระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นกรณีมีมูลที่น่าเชื่อว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษากระทำความผิดวินัย หรือไม่ หากเป็นกรณีมีมูลก็ให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าสืบสวนแล้วเห็นว่าเป็นกรณีไม่มีมูลก็ไม่ต้อง ดำเนินการทางวินัยอีกต่อไป

จะเห็นได้ว่ากระบวนการในขั้นต้นนี้ เป็นกระบวนการที่ควรจะทำก่อนดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา เพราะการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดนั้น แม้จะเป็นเพียงการตั้งเรื่องเพื่อที่จะดำเนินการทางวินัยหรือไม่ดำเนินการทางวินัยก็ตาม พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้นย่อมได้รับผลกระทบกระเทือน เช่น พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้นจะถูกครหา นินทาหรือถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากเพื่อนพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ตลอดจนอาจกระทบกระเทือนถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ยิ่งหากการดำเนินการในข้างต้นใช้ระยะเวลานานแล้วอาจส่งผลต่อพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้นมากตามไปด้วย

2. การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย คือ การสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ว่าเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งหรือไม่ การสืบสวน ดังกล่าวเป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของการดำเนินการทางวินัย ในกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่ไม่ต้อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ เพราะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแล้ว จึงเพียงแต่สืบสวนให้ได้ว่ากระทำความผิดนั้น มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามวินัย ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

ในการสืบสวนทั้ง 2 วิธีในข้างต้นนั้นไม่มีกฎหมายใดกำหนดแนวทางปฏิบัติเอาไว้ ดังนั้น การสืบสวนอาจจะดำเนินการโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับพฤติการณ์หรือสถานการณ์ ของเรื่องนั้น ๆ และผู้บังคับบัญชาอาจดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งดำเนินการ หรือแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการก็ได้ ทั้งนี้ การสืบสวนอาจกระทำได้ 2 วิธี คือ

1. การสืบสวนโดยทางลับ คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงที่ดำเนินการไปโดยมิให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำ ผิดรู้ตัวถึงเรื่องที่จะทำการสอบสวนโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่น แอบแฝงตัวเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์เพื่อจะ ทราบถึงความเคลื่อนไหว หรือการเข้าไปพูดคุยโดยปกติ เป็นต้น

2. การสืบสวน โดยเปิดเผย คือ การหาข้อเท็จจริงโดยวิธีการแจ้งหรือแสดงให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ถูกกล่าวหา หรือถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดทราบถึงประเด็นแห่งความผิดนั้น และขอให้ชี้แจงแสดงเหตุผลเพื่อแก้ ข้อกล่าวหา โดยผู้สืบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการ พิจารณาของผู้บังคับบัญชาของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้น ว่า จะเห็นควรดำเนินการทางวินัยต่อไป หรือไม่

จากวิธีการสอบสวนในข้างต้นทั้ง 2 วิธีนั้น จะดำเนินการสืบสวน โดยทางลับหรือโดยเปิดเผยนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของกรณี ตลอดจนความเสียหาย หรือชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ ของ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้น ซึ่งในการสืบสวนนั้นควรที่จะมีการบันทึกถ้อยคำของผู้สอบถาม และผู้ ถูกสอบถามและควรลงลายมือชื่อไว้ด้วย และเมื่อดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชา ที่มี อำนาจในการดำเนินการทางวินัยพิจารณาต่อไปว่า กรณีที่ได้ทำการสืบสวนมาแล้วนั้นมีมูลที่ควรกล่าวหาว่า มีการกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่าเป็นกรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าพนักงานใน

สถาบันอุดมศึกษา ผู้ที่กระทำผิดวินัยก็ให้สั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ที่ทำความผิดวินัย จึงต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยพลันตามที่มาตรา 49 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งในเรื่องของคณะกรรมการสอบสวนเป็นเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากหากคณะกรรมการสอบสวนไม่ครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ จะส่งผลให้การ สอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยกระทำโดยผู้ที่ไม่ใช่อำนาจ ย่อมทำการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน ผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ตาม มาตรา 57 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ดังนั้นในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยผู้ที่ไม่ใช่อำนาจตามกฎหมายนั้น นอกจากจะเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ยังมีผลเป็นโมฆะถือเสมือนว่าไม่มีคณะกรรมการดังกล่าวเลย ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสอบสวนชุดที่สองที่ได้รับการแต่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมาย จะต้องดำเนินการสอบสวนใหม่ทั้งหมด และ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.650/2555) (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.509/2555) หากการดำเนินการโดยนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการชุดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาใช้ก็จะส่งผลให้สำนวนการสอบสวนนั้นเป็นโมฆะตามไปด้วย

ในการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนนั้น หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่กล่าวหา หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่อง ที่กล่าวหาให้ได้ความจริงและเป็นธรรมแต่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน และพิจารณาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น ได้กระทำความผิดวินัยตามที่ ถูกกล่าวหาหรือไม่ ถ้ากระทำผิดจริงก็จะดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้นั้น แต่หากเห็นว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด ก็ให้สั่งยุติเรื่อง

การสอบสวนทางวินัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสอบสวนที่ไม่เป็นกระบวนการตามกฎหมาย คือ การสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษในความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือการสอบสวนเพื่อหา ข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนดำเนินการสอบสวนตามกฎหมายต่อไป

2. การสอบสวนที่เป็นกระบวนการตามกฎหมาย คือ การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวนตาม หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้อย่าง ถูกต้องครบถ้วน แล้วนำผลการดำเนินการที่บกพร่องดังกล่าว ไปออกคำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งลงโทษ ทางวินัย จะมีผลให้คำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดขั้นตอนของการออก คำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งลงโทษทางวินัยไว้ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อประกันหรือการันตีความเป็นธรรม ให้แก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งลงโทษทางวินัย และยังเป็นประกันคุณภาพของคำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งทางวินัยอีกด้วย

ทั้งนี้ การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนนั้นนอกจากจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ยังต้องสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้าอีกด้วย การจะลงโทษทางวินัยนั้น จะต้องอยู่ในขอบเขตเรื่องที่กล่าวหาจะนำพหุติกรรมอื่น ๆ ที่มีในเรื่องที่กล่าวหาเป็นหลักฐานความผิดเพื่อกำหนดโทษหรือเพิ่ม โทษไม่ได้ อาทิ เรื่องราวที่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาได้กระทำผิดวินัยในอดีตแล้วยังมิได้รับการลงโทษ หรืออุปนิสัยของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำ ผิดวินัย และในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น จะต้องระบุเรื่องที่มีการกล่าวหาไม่ว่าจะเป็นกรณี ความผิดวินัยไม่ร้ายแรงหรือความผิดวินัยร้ายแรงก็ตามเรื่องที่กล่าวหาที่จะต้องระบุลงไปในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น หมายถึง การกระทำ หรือพฤติกรรมแห่งการกระทำผิดวินัย ไม่ใช่เป็นกรณีการระบุฐานความผิดวินัยแต่เป็นเรื่องราวหรือการ กระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด จึงไม่ควรระบุข้อหาด้วยวินัยหรือฐานความผิดลงไปในกาที่จะดำเนินการเพื่อลงโทษทางวินัยนั้น มิใช่ทุกกรณีที่จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ซึ่ง ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 นั้น ได้ กำหนดกรณีที่จะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ คือ เป็นกรณีการกระทำความผิดวินัยที่มีใช้วินัย อย่างร้ายแรง หรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

ซึ่งกรณีความผิดวินัยที่มีใช้วินัยอย่างร้ายแรงนั้น มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 นั้น ได้กำหนดให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของ สภาสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นเมื่อมีพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำความผิดวินัย จึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลที่มีอำนาจในการสืบสวน ที่ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้ง หรือคณะกรรมการสืบสวนที่จะพิจารณาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ถูก กล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำผิดวินัยนั้น เป็นความผิดวินัยที่มีใช้วินัยอย่างร้ายแรง หรือไม่ โดยพิจารณาจากพฤติกรรมแห่งกรณีและพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวน เมื่อพิจารณาได้ความ แล้วเห็นว่าเป็นกรณีความผิดวินัยที่มีใช้วินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาก็ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรืออาจจะแต่งตั้งก็ได้

ในส่วนความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนดนั้น ในปัจจุบันนั้น ได้กำหนดอยู่ในกฎ ก.พ.อ. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2549) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งกฎ ก.พ.อ. ดังกล่าวนี้ออกโดยอาศัย อำนาจตามความในมาตรา 49 วรรคหนึ่ง และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 จึงกำหนดกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทาง วินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้ คือ

1. กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
2. กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ
3. กระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพโดยองค์กรวิชาชีพได้วินิจฉัยว่าเป็นการกระทำความผิดจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างร้ายแรง 9 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา

17 หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ และการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสภา สถาบันอุดมศึกษา

ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำความผิดวินัย จากการใช้ดุลพินิจต่อพฤติการณ์แต่ละกรณีประกอบพยานหลักฐาน ตามที่ได้ทำการสืบสวนมา แล้วเห็นว่าเป็นความผิดที่มีไต่สวนอย่างร้ายแรง หรือความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามที่ ก.พ.อ. กำหนด ผู้บังคับบัญชาอาจไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ แต่ทั้งนี้ก็ได้เป็นการ กำหนดโดยสิ้นเชิงว่าหากเป็นกรณีใดกรณีหนึ่งที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บังคับบัญชาของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษานั้นต้องห้ามที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน แต่หากเป็นการเปิดช่องของกฎหมายไว้โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดขั้นตอนในการดำเนินการทางวินัยไว้และเป็นการประหยัดเวลา เพื่อที่จะเยียวยา พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกลงโทษทางวินัยด้วย แต่หากผู้บังคับบัญชาของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษากระทำความผิดวินัย เป็นกรณีที่มีไต่สวนความผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด เห็นว่า จำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ก็ให้สามารถกระทำได้

ทั้งนี้ แม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาจะมีได้กำหนดเรื่องการให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของตนไว้ แต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาจะออกคำสั่งลงโทษทางวินัยในกรณีที่ปรากฏว่าความผิดตามที่ได้สืบสวนมาของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่ากระทำความผิดวินัยเป็นกรณีมีไต่สวนความผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด แล้วผู้บังคับบัญชาจะไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งในทางปฏิบัติสมควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์นี้ลงไปข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง โดยอาศัยอำนาจตามความแห่งมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำความผิดมีโอกาสที่จะชี้แจงเหตุผลของตนเพื่อแก้ข้อกล่าวหาต่าง ๆ อีกทั้งผู้บังคับบัญชาที่จะออกคำสั่งก็จะได้ทราบข้อเท็จจริงที่หลากหลายเพิ่มขึ้นเพื่อประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือยุติเรื่องดังกล่าว

เมื่อได้ดำเนินการกระบวนการทางวินัยในการสอบสวนแล้วเมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกสอบสวนได้กระทำความผิดวินัยจริง มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามควรแก่กรณี ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17,10 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 51 เมื่อผลการ สอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำความผิดวินัยให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 49 ลงโทษตามสมควรแก่ กรณี ตามที่กำหนดในข้อบังคับที่ออกตามมาตรา 17

อนึ่ง มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 นั้น ได้กำหนดโทษทางวินัยไว้เป็นหลักเกณฑ์แล้ว ดังนั้นหากพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่ถูกกล่าวหา หรือ ความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำความผิดวินัย มีผลการสอบสวนปรากฏว่าผิดจริง หรือเป็น กรณีที่ มิใช่ความผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด ให้ผู้บังคับบัญชา พิจารณา ลงโทษตามหลักเกณฑ์นี้ โดยให้พิจารณาลงโทษตามความร้ายแรงแห่งกรณีๆ ไป คือ

1. ภาคทัณฑ์ คือ การ โทษพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่กระทำความผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอัน ควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน นอกจากนี้ ในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอัน ควรลดโทษ จะลดโทษ โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

2. ตัดเงินเดือน คือ การลงโทษพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาโดยการตัดเงินเดือนเป็นจำนวน เปอร์เซ็นต์ ของเงินเดือนและเป็นจำนวนเดือน เช่น ตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน เมื่อพ้นเวลา 2 เดือนแล้วก็จะได้รับ เงินเดือนตามปกติ

3. ลดเงินเดือน คือ การลงโทษพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาโดยการลดเงินเดือนเป็นจำนวน เปอร์เซ็นต์ เช่น ลดเงินเดือน 2% หรือ 4% ของอัตราเงินเดือนของผู้กระทำความผิด

4. ปลดออก คือ การลงโทษพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้พ้นจากการปฏิบัติงาน หากเป็น ข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษาให้พ้นจากการปฏิบัติงานเช่นกันแต่ยังคงได้รับบำเหน็จ บำนาญ เสมือนผู้นั้นลาออก จากราชการ

5. ไล่ออก คือ การลงโทษพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาให้พ้นจากการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับการ ปลดออก แต่ หากเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา จะไม่ได้รับบำเหน็จ บำนาญ

เมื่อพิจารณาโทษทางวินัยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนด ไว้ นั้น จะสามารถแบ่งระดับความหนักเบาของโทษได้ตามพฤติการณ์ของแต่ละกรณีได้ คือ สำหรับ พนักงาน ในสถาบันอุดมศึกษาที่กระทำความผิดวินัยที่มิใช่ความผิดวินัยร้ายแรง ให้ลงโทษตามสมควรแก่ กรณี ดังนี้ 1.ภาคทัณฑ์ 2.ตัดเงินเดือน 3.ลดเงินเดือน ส่วนพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่กระทำความผิด วินัยที่ เป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด แล้วเป็น ความผิดวินัย ร้ายแรง ให้ลงโทษตามสมควรแก่กรณี ดังนี้ 1.ปลดออก 2. ไล่ออก

ทั้งนี้ในการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อ ผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำความผิดวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจ บุคคลผู้ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจ สืบสวน คณะกรรมการสืบสวน และคณะกรรมการสอบสวน จะต้องดำเนินการตามหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. หลักนิติธรรม คือ การพิจารณาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น กล่าวคือ จะต้องมิกฎหมาย กำหนดว่าสามารถกระทำการเช่นนั้นได้ หรือการกระทำเช่นไรถึงจะเป็นความผิดวินัย และจะต้องไม่ ดำเนินการใดที่ขัดต่อกฎหมายกำหนดไว้

2. หลักมนุษยธรรม คือ การพิจารณาโดยคำนึงถึงความจริงถูกต้อง เหมาะสม ตามเหตุผลที่ควรจะเป็น โดยอาจคำนึงถึงลักษณะของพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ผลของ การกระทำความผิด คุณงาม ความดีของผู้กระทำความผิด การให้โอกาสแก้ไขความประพฤติเหตุเบื้องหลังของ การกระทำความผิด หรือสภาพ ของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

สรุป

สำหรับจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทางวินัยนั้น ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 นั้น กำหนดไว้ว่า จะต้องมีการกล่าวหาว่าพนักงาน ในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยการกล่าวหา นั้น อาจกระทำได้โดยผู้ร้องเรียน ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นแจ้งมาให้ทราบ หรือมีบัตรสนเท่ห์แจ้งมายังผู้บังคับบัญชา หรือความปรากฏ ต่อผู้บังคับบัญชาว่าพนักงานในบังคับของตนกระทำความผิดวินัย ซึ่งความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชานั้น อาจเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชารู้เห็นการกระทำเอง หรือมีผู้บอกให้ทราบ หรือพบเห็นจากเอกสาร แต่ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาอาจดำเนินการสืบสวนด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งไปดำเนินการสืบสวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนขึ้นมา เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงว่าเป็นกรณีมีมูลหรือไม่ หากมีมูล ก็ให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป หากไม่มีก็ได้ดำเนินการยุติเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ในการสืบสวนนั้นอาจสืบสวน โดยทางลับ หรือสืบสวนโดยเปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาเห็นสมควรว่าจะใช้วิธีการใดในการดำเนินการสืบสวน

เมื่อได้ดำเนินการสืบสวนแล้วปรากฏว่า เป็นกรณีมีมูล ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยพลัน และจะต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอน ที่สำคัญมากสำหรับการดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าได้กระทำความผิดวินัย หากปรากฏว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าคณะกรรมการสอบสวนนั้นเป็นโมฆะ ไม่ถือว่าเคยมีคณะกรรมการสอบสวนชุดนั้นมาก่อนและสำนวนการสอบสวนที่คณะกรรมการชุดนั้นได้กระทำแล้วไม่สามารถที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในคณะกรรมการสอบสวนชุดอื่นได้ หรือขั้นตอนในการสอบสวนไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ 3

กฎหมายได้กำหนดไว้ จะถือว่ากระบวนการในการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยที่จะตามมามีข้อบกพร่อง ทำให้คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในการนี้การดำเนินการทางวินัยนั้น มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดว่าให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา

ทั้งนี้ หากเป็นกรณีที่เป็นการผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.พ.อ. กำหนด ผู้บังคับบัญชาจะไม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ แต่สมควรให้พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาได้กระทำความผิดวินัย ได้มีโอกาสชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของตน

เมื่อผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนปรากฏว่าพนักงานในอุดมศึกษาผู้นั้นกระทำความผิดวินัยจริง มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษตามสมควรแก่กรณี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 17

ถึงแม้การลงโทษตามสมควรแก่กรณีของผู้บังคับบัญชาในขั้นต้น จะให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา แต่มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดโทษทางวินัยสำหรับเป็นหลักเกณฑ์กลางไว้ 5 สถาน คือ 1. ภาคทัณฑ์ 2. ตัดเงินเดือน 3. ลดขั้นเงินเดือน 4. ปลดออก 5. ไล่ออก ซึ่งโทษแต่ละสถานก็จะมีสภาพความร้ายแรงแห่งกรณีที่แตกต่างกันออกไป โดยหากเป็นกรณีความผิดวินัยที่มีโทษความผิดวินัยร้ายแรง ให้ลงโทษดังนี้ 1. ภาคทัณฑ์ 2. ตัดเงินเดือน 3. ลดขั้นเงินเดือน หากเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือความผิดที่ปรากฏชัด

แจ้ง ตามที่ ก.พ.อ. กำหนด ที่เป็นกรณีความผิดวินัยร้ายแรง ให้ลงโทษ ดังนี้ 1.ปลดออก 2.ไล่ออก ในการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัยนี้ กฎหมายมิได้มุ่งหวังที่จะรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยขององค์กรเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นมาตรการในทางปราบปรามผู้กระทำความผิด โดยมีได้ มุ่งหมายที่จะให้เป็นการตอบโต้หรือแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิด และจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อรักษามาตรฐาน ความประพฤติ และสมรรถภาพในการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมายขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 154/2548.

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.650/2555.

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.509/2555.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2551.

หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0206/17085 ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2541 เรื่อง หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการและการสอบสวนเรื่อง รวบรวมเรียนกล่าวโทษข้าราชการว่ากระทำความผิดวินัย

ทำแท้ง : ยังคงเป็นปัญหาจริยธรรมที่ทำลายในสังคมไทย

Abortion : still a challenging ethical problem in Thai society

Received: September 30,2021

Revised: October 11,2021

Accepted: November 29,2021

พิมล พุพิพิธ¹, เกสรี พงษ์สังข์²

และอรอุมา บุตรเริ่ม³

Phimon Phuphiphit¹, Kesaree Pongsung²

Onuma Butream³

บทคัดย่อ

การทำแท้งเป็นปัญหาที่พุดคุยกันอย่างกว้างขวางทั่วทั้งโลกรวมทั้งสังคมไทยด้วย แต่ลักษณะปัญหาและสภาพสังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะพหุนิยม ทำให้ปัญหาการทำแท้ง ที่ว่าจะทำได้หรือไม่ได้ จะเสรีหรือไม่เสรี มีอาจมีข้อสรุปเป็นเอกฉันท์สากลเดียวกันได้ บางแห่งบางเวลาดูเหมือนจะมีความคิดเห็นต่างคนละซีกเลย ฝ่ายหนึ่งว่า ต้องห้ามเด็ดขาด อีกฝ่ายหนึ่งว่าเป็นเสรีภาพของปัจเจกบุคคล สังคมควรเปิดให้ทำแท้งได้อย่างเสรี

อย่างไรก็ตามแม้ไม่อาจจับข้อยุติเด็ดขาดหนึ่งเดียวได้ แต่ผู้คนในสังคมย่อมที่จะสามารถตระหนักได้ถึงเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณค่าในการกระทำหรือพฤติกรรมของตน กรณีนี้คือการทำแท้ง เกณฑ์ที่อ้างถึงในบทความ กลุ่มแรกได้แก่ หลักของคานท์ (Kant), มโนธรรมสูงสุด จริยธรรมแบบสัมบูรณ์ และหลักศีลธรรมของศาสนาต่าง ๆ เช่น พุทธศาสนา เป็นต้น เกณฑ์จริยะกลุ่มนี้ยึดถือว่า มี ดี-ชั่ว ถูก-ผิด แน่นนอนตายตัว ไม่เลือกเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อมหรือตัวบุคคล ไม่เปลี่ยนแปลงไม่มีข้อยกเว้น เป็นหลักหรือกฎ (Deontological ethics) เน้นการสำนึกในหน้าที่ ไม่ยกตนเองเหนือกฎ ฉะนั้นการทำแท้งเป็นเรื่องของการฆ่าหรือยุติพัฒนาการเกิดเป็นชีวิต (ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวมันเอง) ย่อมเป็นความผิด จะปฏิเสธหรือเลี่ยงด้วยถ้อยคำภาษาใด ๆ ก็ได้เลย เกณฑ์อีกกลุ่มหนึ่งวัดด้วยผลที่ตามมา (Teleological ethics) เช่น หลักประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งถือว่าประโยชน์สุขเป็นเครื่องตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่า ดี-ชั่ว ถูก-ผิด ชอบ-ไม่ชอบ การทำแท้ง ถ้าให้ประโยชน์สุขแก่มนุษย์และสังคมก็จะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ถ้าก่อโทษภัยก็ถือว่าผิด และสุดท้ายคือ เจตนา เจตนาเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เจตนาดีก็คือดี เจตนาไม่ดี /ชั่ว ก็คือไม่ดี /ชั่ว ถ้าเจตนาอยากได้หน้า อยากได้เงินกำไร อยากได้ประโยชน์แก่ตัว การกระทำนั้น ๆ ก็ไม่มีคุณค่าเชิงจริยเลย (คือไม่มีความดี)

สิ่งที่น่าสนใจ (Interesting concept) : Deontology, Deontological ethics. Ultimate consciencism. Absolute ethics. Teleology, Teleological ethics. Utility, utilitarianism. Bona fide - in good faith. Golden Rule, Categorical imperative. Hypothetical imperative. Altruism. Egoism. Intrinsic good.

¹⁻³ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำสำคัญ: ทำแท้ง, จริยธรรม, สังคมไทย

Abstract

Abortion is a world-wide talked problem, including Thai society. Because of the nature of the problem and the condition of the global society which mostly is pluralistic, the resolution, that ‘the abortion could or could not be done, it should be or should not be free will’, can not be reached as a single universal standard. Some time, some place, there seems to be two opposite opinions, one is for the absolute forbidden and the other is for the individual’s freedom - the society should be open for the free abortion. However, even though we can not reach an unanimous resolution, we still are able to realize on criteria and indicators of our behavior in the society. In this case is ‘Abortion’. The first group of criteria referred in this article are Kant’s moral philosophy, Ultimate consciencism. Absolute ethics and religious philosophy such as Buddhism for example. According to this group of criteria good or bad, wrong or right, is absolute or intrinsic, not depend on time, place, circumstances or any person. It is an unchangeable, not exceptional rule, emphasizing on duty or obligation and they do not allow anyone to be over the rule. Since the abortion is as a killing or to prevent the baby to developing and being born alive (life is intrinsic good), then it is wrong which could not deny or be distorted with any word formation. The other group of criteria which the worth and correctness of the acts are determined by their consequences for example the utilitarianism. Good or bad, wrong or right, is determined by the utility and happiness. If the abortion brings utility and happiness to people and society, so it is right but if it brings suffer and unhappiness, so it is bad., Lastly, the intention is very important. Good intention is good, bad intention is bad. If one does something with intent to get honor, or intent to get profit, or does with egoist intention, those deeds are ethical worthless.

Keywords: Abortion, ethical, Thai society

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทำแท้งเป็นปัญหาที่มีการถกเถียง และวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในสังคมโลกในประเด็นจริยธรรมที่ไม่สามารถหาข้อยุติด้านบรรทัดฐานที่ยอมรับกันในวงกว้างจริยธรรมเป็นเหมือนหลักบรรทัดฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์มานับตั้งแต่โบราณกาล จริยธรรมมีรายละเอียดแยกย่อยไปตาม

ภูมิภาคและตามเงื่อนไขการปกครองของ รัฐแต่ละรัฐในโลก รัฐต่าง ๆ ในโลกต่างมีหลักการหลักพื้นฐาน (doctrine หรือ ism) ด้านจริยธรรมของรัฐตนเองมาตั้งแต่โบราณกาล ยากที่จะทราบได้ว่าเริ่มมาตั้งแต่ช่วงเวลาใด จริยธรรมในสังคมไทยจะอิงอยู่กับหลักศาสนาประชาชนยึดถือเป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานในการดำเนินชีวิตทั้งโดยส่วนตัวของปัจเจกบุคคลในแต่ละครอบครัว และโดยส่วนรวมของสมาชิกในสังคม ทั้งยังเป็นพื้นฐานของนโยบายรัฐบาลด้วย แม้ว่ารัฐจะมีบรรทัดฐานจริยธรรมสำหรับรัฐและประชาชน แต่เชื่อว่าประชาชนจะยึดถือบรรทัดฐานจริยธรรมนั้นเสมอไป ผู้คนในสังคมมักจะมีการปฏิบัติ การมีความเชื่อ มีความคิดเห็น ค่านิยมแตกต่างกัน จนบางครั้งเกิดภาวะการยึดถือจริยธรรมที่แตกต่างกันโดยเฉพาะประเทศที่สังคมภายในเป็นสังคมเสรีและมีความเป็นพหุนิยมสูง โดยเฉพาะในสังคมพหุสังคมอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่มีความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกัน เรื่อง ‘การทำแท้งเสรี’

การทำแท้งเสรี เป็นข่าวในสังคมการเมืองในต่างประเทศต่อเนื่องมานาน ทั้งในกลุ่มประเทศในยุโรปและทวีปอเมริกา ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีนโยบายส่งเสริมให้การทำแท้งกลายเป็นเรื่องที่ไม่มีผิดกฎหมาย เป็นหนึ่งในประเด็นที่มีการถกเถียงและกล่าวหาว่ามีความขัดแย้งกันมากที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองของสหรัฐอเมริกา แม้ในนโยบายหาเสียงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 2020 ระหว่างนายโดนัลด์ ทรัมป์และนายโจ ไบเดน (มาสเตอร์ พีช, 2563) นายโดนัลด์ ทรัมป์ ไม่ต้องการให้ผู้หญิงทำแท้งได้อย่างถูกกฎหมาย และต้องการทำให้การทำแท้งยากขึ้น จะยกเลิกการคุ้มครองการทำแท้งของรัฐบาลกลาง และสนับสนุนการห้ามทำแท้งเกือบทุกกรณี ยกเว้น กรณีหนีจากการถูกข่มขืน การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้อง การตั้งครรภ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตของมารดา ทางด้านของนายโจ ไบเดน ยืนยันว่าจะคุ้มครองสิทธิของผู้หญิงให้สามารถที่จะเลือกจะทำแท้งหรือไม่ สนับสนุนกระบวนการเพื่อให้การทำแท้งเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป ชื่อน่าสังเกตประการหนึ่งในกรณีนี้ คือ นายโจ ไบเดน เป็นประธานาธิบดีผู้นับถือศาสนาคาทอลิก ท่านที่สองในประวัติศาสตร์ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา เมื่อท่านแสดงจุดยืนยอมรับสนับสนุนกฎหมายการอนุญาตให้ทำแท้งของสหรัฐอเมริกา ย่อมเป็นการสวนหรือขัดกับแนวทางของศาสนาที่ท่านนับถือ จึงถือว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่น่าสนใจในเชิงจริยะของผู้นำโลกที่สำคัญผู้นี้

แม้ความคิดเห็นผู้นำโลกเสรียังมีความเห็นที่แตกต่างกันถึงบรรทัดฐาน ของการทำแท้งเสรี ในสังคมไทยเองนับถึงปัจจุบันยังมีการถกเถียงเกี่ยวกับการทำแท้งยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ผู้คนนำมาวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อหาข้อสรุปให้กับสังคมไทย ในประเด็น (1) สิทธิส่วนบุคคลในการทำแท้ง (2) ประเด็นกฎหมายที่จะรองรับการทำแท้ง และ (3) ประเด็นจริยธรรม โดยเฉพาะประเด็นทางจริยธรรมที่เป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษา นี้ การทำแท้งกับประเด็นทางจริยธรรมกินความหมายกว้างขวางเข้าไปในเนื้อหากฎหมาย เพราะการทำแท้ง มีปัญหาเรื่อง ศีลธรรมหรือคุณธรรมหรือจริยธรรมหลาย ๆ เรื่อง มักถูกบัญญัติว่าขัดศีลธรรมอันดีของสังคมไทยดังปรากฏถ้อยคำที่มักบัญญัติไว้ในกฎหมายว่า “ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน” แต่ในความเป็นจริงก็ยังมีปฏิบัติหรือมีการยอมรับพฤติกรรมการปฏิบัติยอมรับให้มีการทำแท้งได้ ซึ่งแย้งกับแนวทางหรือสิ่งที่พึงประสงค์อันเป็นทางการของรัฐหรือของสังคม

บทความวิชาการ **การทำแท้งกับจริยธรรมในสังคมไทย** ของผู้เขียนเรื่องนี้ ได้เลือกท่อนถึงข้อถกเถียงเกี่ยวกับ **การทำแท้ง กับ จริยธรรม** สืบเนื่องจาก ข่าวสะเทือนขวัญเมื่อ พ.ศ. 2553 คือเรื่องราวเกี่ยวกับศพทารกกว่าสองพันศพซึ่งปรากฏอยู่ที่โกดังเก็บศพ วัดไผ่เงิน-โชตนาราม บางคอแหลม กรุงเทพฯ (ไทยไทยนิวส์, 2563) เป็นที่วิพากษ์ วิจารณ์กันต่าง ๆ นานา รวมถึงปัญหาที่ว่าศพทารกทั้งสองพันกว่าศพนั้นมาจากการ

รีดลูกหรือทำแท้งทั้งหมดหรืออย่างไร ? ปีถัดมา พ.ศ. 2554 มีการกล่าวถึงข้อมูลข่าวสารของศูนย์เกี่ยวกับสุขภาพของวัยรุ่นในโรงพยาบาลรามารัตน์ ระบุว่า มีวัยรุ่นไทยเข้ารับการแท้งวันละประมาณหนึ่งพันราย หรือโดยเฉลี่ยปีละประมาณสามแสนราย ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่สูงยิ่ง (มิติน, 2559) และเมื่อพิจารณาแล้ว น่าจะประเมินได้ว่า ตัวเลขจริงซึ่งอยู่นอก จากระบบสถานพยาบาลของรัฐ อาจจะมีมากกว่านี้ การทำแท้ง หรือการให้ทารกคลอดออกมาจากครรภ์ก่อนกำหนดและตาย จะประเมินในเชิงจริยะ หรือคุณธรรม ว่าอย่างไร ?

วัตถุประสงค์

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเมินพฤติกรรม การทำแท้ง โดยเน้นเฉพาะ ในมิติของ จริยะหรือคุณธรรม ไม่พิจารณาอีกในมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมหรือด้านอื่น ๆ ปัญหาการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การทำแท้ง ในเชิง จริยะ ยอมรับได้หรือไม่ ? กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผิดในเชิงจริยะหรือไม่ อย่างไร ? จะใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดอะไรในการประเมินเชิงจริยะ? เกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ สังคมทั่วไปในประเทศไทยและหรือต่างประเทศ ยอมรับหรือเห็นด้วย หรือไม่ ? อย่างไร ?

นิยามความหมาย สังกัณฑ์ที่สำคัญ

การทำแท้ง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 เขียนว่า คือ รีดลูก (รีดลูก คือ ทำให้แท้ง) คือ มีเจตนาทำให้ทารกออกจากครรภ์มารดา ก่อนกำหนดและตาย

OXFORD Advanced Learner's DICTIONARY (2007) ให้ความหมาย Abortion คือ the act of causing a pregnancy to end early, in order to prevent the baby to developing and being born alive.

การทำแท้งทางการแพทย์ หมายถึง การทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดลงในระยะก่อนที่เด็กสามารถมีชีวิตอยู่ได้ ... ประเทศไทยถือเอาการคลอดของทารกที่มีอายุครรภ์ต่ำกว่า 28 สัปดาห์ หรือ ทารกที่คลอดมีน้ำหนักน้อยกว่า 1,000 กรัม ไม่ว่าการคลอดนั้นทารกจะมีชีวิตอยู่หรือไม่ (มูลนิธิโครงการสาธารณสุขไทยสำหรับเยาวชน, 2563)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) การทำแท้งคือ การสิ้นสุดของการตั้งครรภ์เมื่อครรภ์อายุต่ำกว่า 20 สัปดาห์ หรือเด็กมีน้ำหนักต่ำกว่า 500 กรัม ส่วนการแท้งเมื่อครรภ์อายุ 20-27 สัปดาห์ หรือเมื่อเด็กมีน้ำหนักระหว่าง 500-999 กรัม ถือว่าเป็นการคลอดก่อนกำหนด (ปัญญา อุตชาชน, คำวินิจฉัยที่ 4/2563)

ความหมายและขอบเขตของนิยามจริยธรรมในสังคมไทย

เพื่อให้เข้าใจ จริยธรรม ตามวัตถุประสงค์ของบทความนี้ เราจะต้องทำความเข้าใจความหมายและขอบเขตของนิยามจริยธรรมในระดับสากล และในสังคมไทยคำว่า "จริยธรรม" แยกออกเป็น จริย+ธรรม ซึ่งคำว่าจริยหมายถึงความประพฤติหรือกิจวัตรที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่าธรรมมีความหมายหลายประการเช่นคุณ

ความดี, หลักคำสอนของศาสนา, หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น "จริยธรรม" จึงมีความหมายตามตัวอักษรว่า "หลักแห่งความประพฤติ" หรือ "แนวทางของการประพฤติ" (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2534 หน้า 74)

ความหมายตามพจนานุกรมในภาษาไทย จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ศีลธรรมอันดี ตามธรรมเนียมยุโรป อาจเรียก จริยธรรมว่า Moral philosophy (หลักจริยธรรม) จริยธรรม น. ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรมตามหลักในศาสนาพุทธ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2538, หน้า 216) ให้ความหมายว่า “จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม”

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2535, หน้า 81-82) กล่าวว่าจริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางการปฏิบัติ หมายถึง แนวทางของการปฏิบัติ หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติจนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

แนวคิดว่าจริยธรรมคือหลักแห่งความประพฤติดีงามสำหรับทุกคนในสังคม ถ้าเป็นข้อปฏิบัติทั่วไป เรียกว่า จริยธรรม ถ้าเป็นข้อควรประพฤติที่มีศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เราเรียกว่า ศีลธรรม แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า จริยธรรมอิงอยู่กับหลักคำสอนทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แท้ที่จริงนั้นยังหยั่งรากอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณี แม้นักปราชญ์คนสำคัญ เช่น อริสโตเติล คานท์ มหาตมะคานธี ก็มีส่วนสร้างจริยธรรมสำหรับเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนจำนวนหนึ่ง (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2538, หน้า 2)

จริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่จะนำความสุขสงบและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้น ๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จิตใจก็ย่อมสูงส่ง มีความสะอาด และสว่างในจิตใจจะเห็นได้ว่าจริยธรรมไม่สามารถแยกเด็ดขาดจากศีลธรรมได้ แต่มีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม ศีลธรรมเป็นหลักคำสอนที่ว่าด้วยความประพฤติชอบ ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติดีประพฤติชอบอันวางรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญาและขนบธรรมเนียมประเพณี ท่านผู้นี้มองจริยธรรมในฐานะที่เป็นระบบอันมีศีลธรรมเป็นส่วนประกอบสำคัญ แต่ก็มีแนวคิดปรัชญา ค่านิยม ตลอดจนธรรมเนียมประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

สรุป จริยธรรมในสังคมไทยมักอ้างอิงกับหลักความเชื่อทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่ โดยเกณฑ์ที่จะกำหนดว่าสิ่งถูกหรือผิดนั้นต้องนำมาเทียบเคียงกับคำสอนทางศาสนาเป็นหลักจริยธรรมคือความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกายและวาจา สมควรที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองและคนในสังคมรอบข้างมีความสุข สงบ เยือกเย็นโดยมีศีลธรรมทางศาสนาคอยกำหนดพฤติกรรมนั้น

เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าจริยธรรมไม่สามารถแยกเด็ดขาดจากศีลธรรมได้ แต่มีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม ในความเป็นจริงแล้วศาสนาและศีลธรรมมีมากมายหลากหลายในสังคมมนุษย์จึงทำให้เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมอาจจะเหมือนหรือต่างกันอยู่บ้าง เช่น

1. หลักจริยศาสตร์ของคานท์ (Kant อ้างถึงในวิทย์ วิศทเวทย์ 2520, หน้า 65-67) กล่าวเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม คานท์ (Kant) มีความหมายว่าดี ชั่ว ถูก ผิด เป็นคุณค่าทางศีลธรรมนั้น จะต้องเป็นสิ่งตายตัว กล่าวคือ ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการกระทำอันใดอันหนึ่งเป็นสิ่งดี มันจะต้องดีเสมอ โดยไม่เลือกเวลาสถานที่ สิ่งแวดล้อม หรือตัวบุคคลแต่อย่างใดการกระทำที่ดี หรือการกระทำที่ถูกคือการกระทำที่เกิดจาก

เจตนา จุดเด่นที่สุดในแนวคิดของคานท์ (Kant) ก็คือการสอนให้คนรู้สึกสำนึกในหน้าที่ คานท์ (Kant) เห็นว่าการโกงนั้นผิดแน่ ๆ แต่ความซื่อสัตย์ก็มีไว้ว่าควรได้รับการสรรเสริญเสมอไป ความซื่อสัตย์ที่เกิดขึ้นจากการหวังผลประโยชน์ไม่มีความดีอะไรในทางศีลธรรม แต่ความซื่อสัตย์ที่เกิดจากการสำนึกในหน้าที่เป็นสิ่งประเสริฐ คานท์ (Kant) สอนไม่ให้ยกตัวเองเหนือกฎศีลธรรมซึ่งไม่มีข้อยกเว้นสำหรับใคร หากวิเคราะห์ตามแนวของคานท์แล้วการทำแท้งเมื่อผิดศีลธรรมก็จะถือว่าผิดอยู่เช่นนั้นไม่เปลี่ยนแปลงไม่มีข้อยกเว้น

2. หลักประโยชน์นิยม (Utilitarianism) แนวคิดของกลุ่มประโยชน์นิยมเชื่อว่าประโยชน์สุขเป็นเครื่องตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่าดีว่าชั่ว ถูกหรือผิด ชอบหรือไม่ชอบ และนำมาใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม ประโยชน์นิยมมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมว่าสิ่งใดดี สิ่งใดถูกต้อง ดังนี้ สิ่งที่ทำให้ประโยชน์สุขยาวนานกว่า, ถ้าไม่มีสิ่งใดดีเลือกสิ่งทีเผลอน้อยกว่า, ถือประโยชน์สุขมากที่สุดของคนจำนวนมากที่สุดเป็นหลักสำคัญ, ไม่ลดส่วนของตนเองให้น้อยกว่าผู้อื่น และไม่ลดส่วนของผู้อื่นให้น้อยกว่าตนทุกฝ่ายมีประโยชน์เท่าเทียมกัน และเจตนาในการกระทำไม่สำคัญ แต่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำสำคัญกว่า หากวิเคราะห์จริยธรรมตามแนวหลักประโยชน์นิยมแล้วจะพบว่าการทำแท้งหากทำแล้วทำให้ประโยชน์สุขแก่มนุษย์และสังคมก็จะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

3. มโนธรรมสำนึก (Ultimate Consciencism) มโนธรรมคือความสำนึกที่มนุษย์ทุกคนมีโดยธรรมชาติ ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ความสำนึกนี้เป็นเสียงภายในจิตที่ทำให้เราตัดสินได้ว่า อะไรผิด อะไรถูก มโนธรรมสำนึกเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกต้องมีลักษณะเป็นแก่นแท้ของมันลักษณะนี้จะต้องมีอยู่ในตัวเสมอ ไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะตกอยู่ในสภาพใด เกลือย่อมเค็มอยู่เสมอ ไฟย่อมร้อนอยู่เสมอ ความถูกความผิดก็เหมือนกัน ความผิดเป็นลักษณะตายตัว การกระทำอาจก่อให้เกิดความพอใจกับบางคน ไม่พอใจกับบางคน แต่ความรู้สึกนี้ไม่เกี่ยวกับความถูกความผิดของมัน เพราะความถูกหรือผิดเป็นลักษณะตายตัวอยู่ที่ตัวมันเองแล้ว หากวิเคราะห์ตามแนวมโนธรรมสำนึกการกระทำแท้งการเป็นได้ทั้งความผิดและสิ่งที่ถูกต้องในมโนธรรมของคนอื่น

4. จริยธรรมแบบสัมบูรณ์หรือสัมบูรณ์นิยม (absolute ethics) มีแนวคิดสอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ของคานท์ (Kant) คือเห็นว่าศีลธรรมเป็นสิ่งที่อยู่จริงอย่างแน่นอนตายตัว กฎศีลธรรมในทรรศนะของคานท์ จึงมีกฎเกณฑ์ตายตัวและเป็นสิ่งมีค่าในตัวเอง ความถูกผิดของการกระทำ พิจารณาจากหลักการหรือเจตนาที่กระทำไม่ใช่ผลจากการกระทำ ถ้าการกระทำนั้นเกิดจากเจตนาดี ก็ถือว่าเป็นการกระทำดี เช่น การกระทำที่เกิดจากการสำนึกในหน้าที่เพื่อหน้าที่ โดยไม่หวังผลประโยชน์ใดๆทั้งสิ้น จริยธรรมแบบสัมบูรณ์นิยมเชื่อว่าคุณค่าทางจริยธรรม หรือ ความดี ความชั่วเป็นค่าที่มีอยู่จริงในตัวเอง หากวิเคราะห์จริยธรรมแบบสัมบูรณ์หรือสัมบูรณ์นิยมกับการทำแท้งจะพบว่าการทำแท้งผิดศีลธรรมก็จะต้องถือว่าเป็นการผิดศีลธรรมเช่นนั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะออกมาเช่นไรก็ตาม เช่น ทำแท้งเพราะเจ็บป่วย หรือถูกข่มขืน

5. เกณฑ์การตัดสินจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนา เมื่อจริยธรรมอ้างอิงกับหลักศีลธรรม และคนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา บทบาทมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตหรือการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นเกณฑ์การตัดสินความดี ชั่ว ถูก ผิด ของจริยธรรมในสังคมไทย จึงใช้เกณฑ์ตัดสินตามหลักการทางพระพุทธศาสนาด้วย (บุญเรือง อินทวรัตน์, 2534, หน้า 28) พระพุทธศาสนากำหนดเกณฑ์การชี้วัดการประพฤติทางจริยธรรมดังนี้ (1) พิจารณาจากเจตนา ถ้าทำด้วยเจตนาดี จัดว่าเป็นการกระทำที่ดี เป็นความดี ถ้าทำด้วยเจตนาไม่ดี จัดว่าเป็นการกระทำไม่ดี เป็นความชั่ว (2) พิจารณาจากลักษณะของการกระทำ ถ้า

การกระทำนั้นเป็นการเปิดเผยทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเดือดร้อน จัดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่เปิดเผย หรือไม่ทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเดือดร้อน จัดว่าเป็นการกระทำที่ดี เป็นความดี และ (3) พิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นในภายหลัง การกระทำใดทำแล้วมีผลให้เกิดความเดือดร้อนในภายหลัง การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ดี การกระทำใดไม่เดือดร้อนในภายหลัง เป็นการกระทำที่ดี ทำดีย่อมได้รับผลดีเสมอ ถ้ากระทำชั่วย่อมได้รับผลชั่วเสมอ

สรุป เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมมักจะอิงกับหลักศีลธรรมและหลักศาสนา การทำแท้งมักจะถูกวิเคราะห์ร่วมกันสิ่งที่หลักศาสนาบัญญัติว่าผิดหรือถูกโดยมุ่งเน้นที่เจตนาของการกระทำเป็นหลักบางครั้งอาจไม่ได้พิจารณาถึงเหตุปัจจัยทางสังคมร่วมด้วย

ศึกษาวิเคราะห์ประเมินพฤติกรรมการทำแท้งในมิติเชิงจริยะ (ปรัชญาหรือวิทยาศาสตร์) สากล

เนื่องจากนิยามของ การทำแท้ง (Abortion) เป็นเรื่องของการฆ่า หรือยุติพัฒนาการที่จะทำให้เกิดชีวิต ฉะนั้นการฆ่าหรือทำลายชีวิตย่อมจะเป็นความผิดอย่างปฏิเสธหรือเลี่ยงด้วยถ้อยความภาษาใด ๆ ก็ได้ เพราะเป็นการฆ่าหรือทำลายสิ่งที่ดีในตัวเอง การฆ่าหรือทำลายชีวิตก็ต้องถือว่าผิดทั้งในแง่กฎหมายและศีลธรรมซึ่งย่อมผิดในทางจริยธรรมด้วยเช่นกัน การทำแท้งหรือการฆ่าจึงเป็นความผิดจริยะ ในเชิงปรัชญาหรือวิทยาศาสตร์ของมนุษย์ทุกคน เพราะฆ่าหรือทำลายสิ่งที่ดีในตัวเอง ในแง่มิติเชิงจริยะเมื่อการฆ่าเกิดขึ้นผู้กระทำก็ต้องได้รับผลต่างๆ ก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติอันเกิดจากการกระทำนั้น การวิเคราะห์ในประเด็นนี้ผู้เขียนได้หยิบยกถ้อยความของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2563.) มาประกอบการอธิบายนี้ “... เรื่องจริยธรรมนี้เราพูดได้ว่าต้องมองสองส่วน ข้อแรกก็คือ เราจะต้องรู้ว่าความจริงเป็นอย่างไรและในเมื่อความจริงนั้นเป็นเรื่องของความเป็นไปตามเหตุปัจจัย ความเกี่ยวข้องของมนุษย์หรือสิ่งที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติ ข้อที่สอง คือ เราจะตัดสินใจกระทำอย่างไร เพื่อให้ได้ผลที่เราต้องการโดยสอดคล้องกับความจริงที่เป็นอย่างนั้น นี่แหละเป็นส่วนที่สอง ซึ่งเป็นเรื่องของมนุษย์หรือเรื่องของตัวเราเอง เพราะว่าเมื่อจริยธรรมเป็นเรื่องของความเป็นไปตามหลักความจริงอย่างนี้แล้ว การกระทำก็เกิดผลตามหลักความจริงนั้น และการได้รับผลต่างๆ ก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ในจริยธรรมแบบนี้ก็จะมีกฎปฏิบัติ 2 ตอน คือการรู้ความจริง (ของธรรมชาติ) และการตัดสินใจที่จะกระทำ (ของตัวคน)...” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2563) ถอดความให้เข้าใจง่าย ๆ คือ เราจะต้องรู้ว่าความจริงว่าการฆ่าคืออะไร และการเล็งเห็นผลจากการฆ่านั้น

สรุปได้ว่า การศึกษาวิเคราะห์ประเมินพฤติกรรมการทำแท้ง ด้วยเกณฑ์เชิงจริยะ คือในมิติของปรัชญาหรือวิทยาศาสตร์ ได้ข้อยุติว่า การฆ่าหรือทำลายชีวิตย่อมจะเป็นความผิด อย่างที่จะปฏิเสธหรือเลี่ยงด้วยการเล่นสำนวนภาษาหรือวาจาอย่างใด ๆ ก็ได้ เพราะเป็นการฆ่าหรือทำลายสิ่งที่ดีในตัวเอง

พฤติกรรมการทำแท้งในมิติคุณธรรมศีลธรรม (Blackburn, 2005)

ทุกศาสนาที่สำคัญในโลกต่างให้คุณค่าสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ ไม่ต่างจากความคิดเชิงปรัชญาที่เพิ่งจะกล่าวมาข้างต้น แต่ละศาสนาก็อาจจะให้เหตุผลต่างกันไปในการรักษาชีวิต ทุก ๆ ศาสนาเห็นและให้คุณค่า ความสำคัญของชีวิตมนุษย์มากกว่าชีวิตของสัตว์ ผู้คนปกติทั่วไป คงเห็นและให้คุณค่าความสำคัญ

ของชีวิตเด็กทารกไว้เพียงสา มากกว่าชีวิตของสัตว์ ทุกคนพร้อมที่จะปกป้องคุ้มครอง เด็กทารก ถ้าเห็นว่าเด็กทารกนั้นกำลังจะได้รับอันตรายหรืออาจจะถูกทำร้ายในขณะที่การทำแท้งซึ่งหมายถึง การฆ่าหรือ การรีดลูก คือ มีเจตนาทำให้ทารกออกจากครรภ์มารดาก่อนกำหนดและตาย เป็นการผิดศีลธรรมหรือคุณธรรมอย่างแน่นอน การพยายามอ้างเหตุผลมากล่าวว่าการฆ่าหรือยุติชีวิตมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดคุณธรรม เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง รับฟังมิได้ในเชิงศีลธรรมหรือคุณธรรม (ตามหลักศาสนา) ของมนุษย์ที่มีเหตุผล การทำแท้ง คือ การฆ่า หรือ การยุติพัฒนาการที่จะทำให้เกิดชีวิต (มนุษย์) ตามเกณฑ์ของศีลธรรมหรือคุณธรรมของหลักศาสนาต่าง ๆ จึงเป็นการกระทำที่ผิดทั้งศีลธรรมและคุณธรรม ถ้ายึดถือหลักศีลธรรมและคุณธรรม ก็เป็นการสมควรที่ออกกฎหมายห้ามทำแท้ง บังคับใช้ต่อสมาชิกทุกคนในสังคมเพื่อให้เกิดชีวิตสังคมที่เปี่ยมด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน แต่ความเป็นจริงแม้มีกฎหมายห้ามการทำแท้งแต่ก็มิได้ทำให้รัฐนั้นๆ เกิดความสงบเรียบร้อยตามแนวศีลธรรมอันดีภายในรัฐนั้นเลย ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 1) สภาวะของชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตนให้เข้าถึงมาตรฐานแห่งจริยะมาตรฐานแห่งศีลธรรมหรือมาตรฐานแห่งคุณธรรมนั้น ๆ 2) ประชาชนหรือสมาชิกในสังคมประเมินกฎระเบียบเชิงจริยะในลักษณะที่มีเงื่อนไข นั่นคือห้ามทำแท้งแต่ทำได้โดยมีเงื่อนไข เช่น ประเทศไอร์แลนด์ ซึ่งมีผู้นับถือ คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกเป็นจำนวนมาก อิทธิพลของศาสนาส่งผลให้ประเทศไอร์แลนด์มีกฎหมายป้องกันการทำแท้งอย่างเข้มงวด แต่กาลเวลาเปลี่ยนไปแรงกดดันของประชาชนไอร์แลนด์จำเป็นต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทำให้สามารถ แก้ไขกฎหมายผ่อนปรนการห้ามทำแท้งให้เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐสภายึดถือกฎระเบียบเชิงจริยะในลักษณะที่มีเงื่อนไข(hypothetical imperative) กล่าวคือ “ห้ามทำแท้ง เว้นแต่ ... โดยจะมีการระบุเหตุผลที่คนสามารถทำแท้งได้

สรุป พฤติกรรมการทำแท้งในมิติคุณธรรมศีลธรรมแม้จะมีข้อห้ามตามหลักศาสนาแต่ก็มีแรงกดดันให้มีข้อยกเว้น โดยข้อห้ามให้ทำแท้งเป็นมิติคุณธรรมศีลธรรมทางศาสนา แต่ข้อห้ามมักเป็นกฎหมายที่รัฐบาลบัญญัติขึ้นมาโดยมีเงื่อนไขที่บ่งบอกถึงความจำเป็นของบุคคลที่ทำแท้งได้โดยพิจารณาเป็นรายเหตุผลของแต่ละบุคคล

ชีวิตเริ่มเมื่อไร ? ศึกษาวิเคราะห์ประเมินในมิติ ของจริยะ ของศีลธรรมหรือคุณธรรม

หากการทำแท้งคือการทำลายหรือการฆ่าชีวิตผู้อื่น คำถามต่อมาคือชีวิตในครรภ์นั้นถือว่ามีชีวิตเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์แล้วเพียงใด และมีการนับว่าชีวิตนั้นได้เริ่มชีวิตตนเองแล้วหรือยังถ้าหากนับตามกฎหมายของประเทศไทย ถ้าทารกในครรภ์ได้รับสภาพเป็นบุคคล ตาม ปพพ. ม. 15 ดังนี้ เป็นต้น ปัจจุบันคงไม่มีผู้ใดสามารถบอกได้เด็ดขาดชัดเจนว่า ชีวิตเกิดหรือเริ่มขึ้นเมื่อไรแน่ ??วิทยาศาสตร์โดยเฉพาะทางการแพทย์ก็ยังไม่ยุติว่าชีวิตเกิดเมื่อไรแน่ ในข้อเขียนของท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวถึง พระสูตรที่ตรัสถึงเรื่องกำเนิดของชีวิตมนุษย์ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เพราะการประชุมพร้อมแห่งองค์ประกอบ 3 ประการ ย่อมมีการหยั่งลงแห่งครรภ์” การหยั่งลงแห่งครรภ์ หมายความว่ามีการเกิดขึ้นของสัตว์ที่เกิดในท้องมารดา ดูพุทธพจน์ต่อไปว่า “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อใด มารดาบิดาร่วมกัน 1 มารดาอยู่ในฤดู (ช่วงเวลาไข่สุก) 1 และคันธัพพะเข้าไปตั้งอยู่แล้ว 1 เพราะประชุมองค์ประกอบ 3 ประการอย่างนี้ ก็มีการก้าวลงแห่งครรภ์” (ม.ม.12/452/287) ... นี่เป็นจุดเริ่มต้นกำเนิดชีวิต ชีวิตมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นของประทานจากพระเจ้า การทำลายชีวิตเป็นความผิดบาปแน่นอน การนำเสนอข้อยินยอมเพื่อให้ปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ เช่น อายุของครรภ์ กี่วันชั่วโมง วันที่สเปดาห์ รวมถึงการเลือกที่จะรักษาชีวิตหญิงหรือ

ชีวิตในครรภ์ ในมิติของศีลธรรมหรือคุณธรรมล้วนแต่เป็นการพยายามหาเหตุผลหาความชอบธรรมเพื่อทำสิ่งที่ผิดบาปน้อยกว่า ฉะนั้นกฎหมายใด ๆ ที่ออกมาเพื่อบังคับการกระทำแห่งเสรี คือให้มีการรัดกุม-ทำให้ ทารกออกจากครรภ์มารดาก่อนกำหนดหรือยุติพัฒนาการของชีวิตในครรภ์ ล้วนเป็นการผิดศีลธรรมหรือคุณธรรมอย่างแน่นอน การออกกฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งคงมิใช่เพื่อศีลธรรมอันดีงามของสังคมหรือประชาชน แต่คงจะเป็นเพื่อประโยชน์ในมิติอื่น ๆ มากกว่า เช่น เหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การสาธารณสุข หรือ เพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มิติของศีลธรรมและคุณธรรมอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องของการคุมกำเนิด ด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือยาประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการกับฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายเดียวก็ได้ มิเห็นมีสิ่งใดที่เกี่ยวกับการฆ่าหรือทำลายชีวิต ทำไมบางสังคมศาสนาจึงห้าม ถือว่าเป็นความผิด-บาป

เจตนา และบทสรุปสุดท้าย

การประเมินการกระทำหรือความประพฤติในเชิงจริยะหรือศีลธรรมหรือคุณธรรม ว่าการกระทำแห่ง และการอุ้มบุญว่า ผิดเพราะอะไร ? ถูกเพราะอะไร ? ประเมินได้ด้วยอย่างน้อยสองสิ่ง คือ ประเมินด้วยกฎ เช่น กฎห้ามฆ่า ถ้าทำผิดกฎ คือ ฆ่า ก็ผิด ไม่ฆ่าก็ไม่ผิด เป็นเรื่องที่จะต้องทำหน้าที่ ที่จะต้องทำตามกฎ ซึ่งบุคคลเชื่อหรือยึดถือว่าถูกต้อง (เรียกว่า Deontology, Deontological ethics - ขยายความไว้บ้างแล้วในหัวข้อที่ 5 Blackburn, 2007, p. 94, และ Angeles, 1992, p. 93) และเกณฑ์ที่สอง ประเมินด้วยผลที่เกิดตามมา (Teleology, Teleological ethics. Angeles, 1992, p. 96) ถ้าผลการกระทำก่อให้เกิดประโยชน์ ก็ประเมินว่า ดี ถ้าผลออกทำให้เสียประโยชน์ ก็ประเมินได้ว่าไม่ดี ดี-ไม่ดี พิจารณาที่ประโยชน์ (utility) จึงอาจกล่าวว่า ยึดหลัก ประโยชน์นิยม (utility, utilitarianism. Blackburn, 2007, p. 377) หรือผู้นิยมใช้ประโยชน์เป็นเกณฑ์ และหากได้พิจารณาอย่างละเอียดแล้ว ก็จะพบว่ามนุษย์ไม่สามารถใช้เกณฑ์ทั้งสองเกณฑ์ประเมินพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ให้สอดคล้องกันได้อย่างสมบูรณ์เสมอไป กล่าวคือเมื่อยึดหรือปฏิบัติตามกฎ (ที่ดี) ผลลัพธ์ออกมามีประโยชน์บ้าง เกิดผลเสียหรือไม่ก่อประโยชน์บ้าง เช่น ไม่ฆ่าสัตว์กลับเกิดผลเสียหายถูกสัตว์ฆ่าหรือทำร้ายเสียเอง ไม่ลักทรัพย์ทำให้อดอยาก ทำให้หิวโหย ทำให้ยากจน ไม่พูดปดทำให้เสียหาย เสียใจ ตื่นตระหนกจนวาย หรือถ้ายึดประเด็น ที่สอง คือ การมุ่งแต่ผลประโยชน์ที่ดี (ไม่ต้องสนใจกฎเกณฑ์หรือสนใจแบบไม่จริงจัง) ผลที่ได้รับจะไม่มัววันได้รับผลประโยชน์ที่ดีอย่างเต็มที่ เพราะความต้องการไม่มีวันสิ้นสุด และความต้องการจะแปรเปลี่ยนเสมอ

ฉะนั้นเพื่อจะแก้ไขข้อบกพร่องของมนุษย์ในการใช้เกณฑ์ตัดสินดีชั่วในมิติจริยะหรือศีลธรรม หรือคุณธรรม ก็ต้องมีตัวชี้วัดอีกตัวหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ส่วนใหญ่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รู้จักและยอมรับ นั่นคือเจตนา ถ้าเจตนาดีก็คงดีก็ เจตนาชั่วก็คงจะดีไม่ได้ เจตนาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการที่จะประเมินบุคคล พฤติกรรม การกระทำ เหตุการณ์ต่าง ๆ แทบทุกมิติแทบทุกแง่มุม ซึ่งได้แก่มิติในเชิงจริยะ มิติในเชิงศีลธรรม มิติในเชิงคุณธรรม มิติในเชิงการเมือง มิติในเชิงสังคม มิติในเชิงเศรษฐกิจ มิติในเชิงการศึกษา มิติในเชิงสาธารณสุข และมิติในเชิงอื่น ๆ ซึ่งอาจกล่าวถึงได้อีกมาก แต่มีมิติที่สำคัญยิ่งต่อสังคมมนุษย์อีกหนึ่งมิติ คือ มิติในเชิงกฎหมาย ซึ่งถูกกล่าวอ้างมาตั้งแต่โบราณกาล เช่น Bona fide คือ in good faith หรือโดยสุจริต ได้ปรากฏในในสุภาษิตกฎหมายโรมัน ซึ่งถูกถ่ายทอดเข้าระบบกฎหมายต่าง ๆ ในโลกนี้ รวมถึงระบบกฎหมายไทยด้วย ซึ่งได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายอาญา เพียงแต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภาษากฎหมายมิได้ใช้คำว่า “เจตนา” อย่างห้วน ๆ แต่ใช้คำว่า “สุจริต”

คือเจตนาที่ดี บริสุทธิ์นั่นเอง ซึ่งปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ในการใช้สิทธิแห่งตนที่ดีในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต และ มาตรา 6 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนทำการโดยสุจริต ซึ่งแปลว่า ทุก ๆ คน จะทำอะไรก็ตามจะต้องมีเจตนาดี (สุจริต) และให้ถือว่าทุก ๆ คนมีเจตนาดีไว้ก่อน ส่วนในประมวลกฎหมายอาญาไทย มีใช้ทั้งคำว่า ‘ทุจริต’ ซึ่งเป็นเรื่องของเจตนาที่ไม่ดี ปรากฏในหมวด 1 บทนิยาม มาตรา 1 ในประมวล กฎหมายนี้ (1) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วย 1 กฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และในหมวด 4 ความรับผิดชอบในทางอาญา ได้กำหนดใน มาตรา 59 บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้ทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้รับผิด เมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ให้ต้องรับผิด แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา และได้นิยามคำว่าเจตนา ว่ากระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเจตนา เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญยิ่งสำหรับการประเมินในมิติเชิงจริยะหรือมิติในเชิงศีลธรรมหรือมิติในเชิงคุณธรรมความ ถูก-ผิด ความควร-ไม่ควร ความเหมาะสม-ไม่เหมาะสม ของบุคคล พฤติกรรม การกระทำและเหตุการณ์ต่าง ๆ กล่าวคือ ถ้ามีกระทำโดยเจตนาร้ายหรือทุจริต แม้ว่าจะมีกฎหมายหรือกฎหมายบังคับใช้อยู่มานานแล้วให้อำนาจที่จะทำได้ก็ตาม หรือไม่มีกฎหมายห้ามก็ตาม ก็ถือว่าได้กระทำ ความผิดแล้วตั้งแต่ต้นเพราะมีเจตนาร้ายหรือทุจริต หรือเช่นกัน เมื่อมีเจตนาร้ายหรือทุจริต ตั้งแต่ต้น เช่น ต้องการฆ่า ต้องการทำร้าย ต้องการทำลาย ต้องการปั่นป่วน ก่อความวุ่นวาย แต่เมื่อลงมือกระทำการแล้ว ปรากฏผลออกมาตรงกันข้าม คนที่อยากทำร้ายรอดพ้นภัย ไม่เกิดการปั่นป่วน ไม่เกิดความวุ่นวายใด ๆ ไม่เกิดความล่มจม ก็มีได้หมายความว่ากระทำโดยเจตนาร้ายหรือทุจริตนั้น เป็นการกระทำที่ดีในเชิงจริยะหรือศีลธรรมหรือคุณธรรม ตรงกันข้ามถือว่าเป็นการผิด จริยะหรือศีลธรรมหรือคุณธรรมอยู่ดี เพราะมีเจตนาชั่วร้าย มีเจตนาทุจริต เกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ที่สามารถใช้กับแทบทุกเรื่องในชีวิตด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารจัดการ การศึกษา การค้าขาย การสาธารณสุข ฯลฯ กล่าวคือ การประเมินมิติเชิงจริยะ ต้องพิจารณาหาเจตนาให้พบก่อนว่า เจตนาดี-ร้ายอย่างไร ? จากนั้นจึงค่อยพิจารณาตามกฎหมายหรือกฎหมาย ดี-หรือร้ายอย่างไร? เป็นธรรมหรือไม่ ?

สรุปการประเมินเชิงจริยะหรือศีลธรรมหรือคุณธรรม

สำหรับเรื่องสำคัญซึ่งถูกหยิบยกขึ้นเป็นข่าวบางครั้งบางคราว เช่น เรื่องการทำแท้ง เรื่อง การตั้งครรภ์แทนกัน(การอุ้มบุญ) รวมไปถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ได้ยกขึ้นมาศึกษาวิเคราะห์ในบทความนี้ เช่น การเปิดบ่อนในประเทศไทย การยอมรับการค้าขายบริการทางเพศให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย การทำให้ยาเสพติดต่าง ๆ อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย การขาย บุหรี่ สุรา ของมึนเมา อย่างเสรี การปลูกกระดุมให้ผู้คนในสังคมมีความต้องการ อยาอย่างไม่มีสิ้นสุด ภายใต้หลักการของ “ความทันสมัย” หรือ “ของมันต้องมี” ทุกเรื่องที่กำลังกล่าวมานี้ โดยเฉพาะเรื่องอนุญาตให้ทำแท้ง ถ้าศึกษาวิเคราะห์ในเชิงจริยะ คือการยึดหลักทองคำ (golden rule) ให้ทุกคนคิดสมมติสลับชีวิตจิตใจกัน “อยากจะให้เขาทำอะไรกับเรา ก็ทำอย่างนั้นกับเขา ถ้าไม่อยากให้ใครทำอะไรกับเรา ก็อย่าทำอะไรอย่างนั้นต่อเขา” เป็นการประเมินหรือยอมรับกฎระเบียบจริยะอย่างเด็ดขาด (categorical imperative) โดยไม่มีการต่อรองใด ๆ เพื่อประโยชน์สำหรับทุก ๆ คน (altruism) ต้องการให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติกันเป็นสากลมิได้เพื่อประโยชน์ของ

ตนเอง (egoism) มีความคิดเชิงปรัชญาว่า ชีวิตมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีค่าในตัวเอง (intrinsic good) การมีเจตนาที่จะฆ่าหรือทำลายชีวิตย่อมจะเป็นความผิดตั้งแต่ต้น ในมิติของศีลธรรมหรือคุณธรรมของทุกศาสนา ทุกลัทธิ ก็ผิดเช่นกัน เพราะมีเจตนาที่ผิดบาปตั้งแต่ต้น

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. (2541). ปรัชญาสำหรับผู้เริ่มเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). สธ. ปูพรมตรวจ 9 จุดทั่วทวม. ปิดฉากขบวนการอุ้มบุญข้ามชาติ.
ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/921142>
- ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (2564). แก้ไขกฎหมายทำแท้ง ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในรอบ 60 ปีที่หลายฝ่ายยังมีข้อกังวล. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-55940721>
- เดลินิวส์. (2564). ไบเดนอนุญาตหน่วยงานรัฐ สนับสนุนเรื่องการทำแท้ง. ค้นเมื่อ 29 มกราคม 2564, จาก <https://www.dailynews.co.th/foreign/822016>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). สลดรับวาเลนไทน์ นศ.สาววัย 17 ทำแท้งเองตกเลือดเกือบตาย ทารกไม่รอด. ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/south/2032171>
- ไทยไทยนิวส์. (2563). ย้อนรอยสุสานทารก 2,002 ศพ วัดไผ่เงิน ดวงวิทยุญาณที่ไม่มีโอกาสร้องขอชีวิต. ค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://thaithainews.club>
- ปัญญา อุดชาชน. (2563). คำวินิจฉัยที่ 4/2563, เรื่องพิจารณาที่ ต. 45/2561, เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2563). ทำแท้งบาปหรือไม่ ในทรรศนะพระพุทธศาสนา. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://www.dharma-gateway.com/monk/preach/lprayuth/lp-prayuth-17-01.htm>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ฐานานุกรม ในขณะนั้น วัดญาณเวศกวัน ต.บางกระทึก อ.สามพราน จ.นครปฐม เป็นปาฐกถาธรรม จัดโดย ชุมนุมพุทธธรรมศิริราช ณ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536
- มติชน. (2559). ไทย “ท้องไม่พร้อม” สูงอันดับ 2 ในอาเซียน อายุน้อยสุด 10 ขวบ รามาฯ ตั้งคลินิกให้คำปรึกษาทั้งระบบ. ค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2564,
จาก https://www.matichon.co.th/local/news_32339
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ฉบับที่ 2). นานมีบุ๊คส์.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2540). ปรัชญาทั่วไป: มนุษย์ โลก และความหมายของชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2561). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยแบบองค์รวม. กรุงเทพมหานคร:
- อภิภารัตน์ นิยมไทย. (2553). การรับตั้งครรภ์แทน (Surrogacy). จุลินิติ (กันยายน-ตุลาคม), 147-148.
- Angeles, A. P. (1992). HarperCollins dictionary of philosophy: In-depth explanations and examples covering more than 3,000 entries (2nd ed.). New York: Harper Collins.

- Blackburn, S. (2007). The Oxford dictionary of philosophy. Oxford, UK: Oxford University Press.
- King, J. P. (2004). One hundred philosophers: A guide to the world's greatest thinkers. New York: B. E. S.
- Scott-Kakure, D. & Susan Castagnetto, S. (1993). HarperCollins college outlines history of philosophy. London: Collins Reference.

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Development Guidelines of Cooperative and Work-Integrated Education for
the Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

Received: August 1,2021

Revised: September 3,2021

Accepted: September 20,2021

มนตรี คำวัน¹, ธีรวัฒน์ วงศ์วรณู²,
พุดิพร เจียรประวัติ³ และอารีรัตน์ โสมประเสริฐ⁴
Montri Khamwan¹, Teerawat Wongwarunyu²
Puttiporn Jearaprawat³ and Areerat Homprasert⁴

บทคัดย่อ

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการทำงาน (Cooperative and Work-Integrated Education: CWIE) และถือเป็นพันธกิจสัมพันธ์ (Engagement) ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการรูปแบบหนึ่ง

คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นคณะหนึ่งที่มีความสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต การศึกษาวิจัยพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาองค์ ความรู้ บริการวิชาการแก่ชุมชน สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทุกภารกิจมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาคนและสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ และมีความสามารถในการแข่งขัน สอดรับกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TQF: HEd) จึงควรหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) ในเรื่องของการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) การพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายสถานประกอบการ (ทั้งสถานประกอบการภาครัฐและสถานประกอบการภาคเอกชน) และการพัฒนารูปแบบการนิเทศงานสหกิจศึกษา เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) ให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับบริบทของการจัดการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป

---

^{1,2,4} อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer, public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University.

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer, Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University.

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน, สหกิจศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Abstract

Cooperative Education is an essential system for educational management. In present, it is emphasized on learning and teaching management in schools along with authentic experience in workplaces systematically with cooptation from related sectors which is an education system that integrates learning with working or Cooperative and Work-Integrated Education: CWIE). In addition; it is also a form of engagement between educational institutes and workplaces.

The faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University recognizes the importance of generating manpower at higher education level with the mission to produce the graduates, research to create innovations to develop the body of knowledge, to offer community service, to inherit local wisdom, and to maintain cultural arts. All missions focus on the development of human and society to be filled with strength, quality, and ability to compete in accordance with Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd). Consequently, it needs to find out development guidelines of Cooperative and Work-Integrated Education in terms of competency development for students of Cooperative and Work-Integrated Education in workplaces as stated in Thai Qualification Framework for Higher Education (TQF), the development of cooperation with network of workplace network (both government and private workplaces) , and the development of the form of the Cooperative and Work-Integrated Education supervision to create the guidelines to develop the cooperative and Work-Integrated Education to be effective and appropriate for the context of education management in the current situation.

Keywords: Learning and teaching management based on Cooperative and Work-Integrated Education, cooperative Education, Faculty of Humanities and social sciences, Loei Rajabhat University.

บทนำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นคณะหนึ่งที่มีความสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต การศึกษาวิจัยพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ บริการวิชาการแก่ชุมชน สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทุกภารกิจมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาคนและสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ และมีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นในการดำเนินการกิจทุกด้านของคณะฯ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย คณะฯจึงต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสม และต้องตอบสนองยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย นโยบายและยุทธศาสตร์การ

อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563 – 2570 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ตลอดจนต้องคำนึงถึงการบูรณาการยุทธศาสตร์พื้นที่เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาประเทศ และจากความท้าทายของนโยบายประเทศไทย 4.0 ทำให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาเพื่อให้ทันกับ กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้น กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนแนวทางการพัฒนา ขับเคลื่อนหลักสูตร ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานให้มากที่สุด

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Education) จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะ เป็นกรณีหนึ่งของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้สู่ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริง ก่อนสำเร็จการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เล็งเห็นความสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม และพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถในการแข่งขันเพื่อมุ่งความเป็นเลิศในระดับสากล จากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันเข้าทำงานมากขึ้น รวมถึงปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) โอกาสในการได้งานทำน้อยลง ดังนั้น หากมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อสร้างความพร้อมให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยฯ เข้าสู่โลกของการทำงานจริง Real work experience ต่อไป

ความเป็นมาของสหกิจศึกษา

สหกิจศึกษาของไทย มีพัฒนาการเริ่มขึ้น ในสมัยรัฐบาล ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เห็นชอบให้ดำเนินการจัดตั้ง มหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นในภูมิภาค และรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดตั้งมหาวิทยาลัย เพื่อจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย จำนวน 2 แห่ง คือ ที่จังหวัดนครราชสีมา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี) และที่จังหวัดนครศรีธรรมราช (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์) ซึ่งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง และคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยตั้งใหม่ ได้ทำการศึกษาแนวทาง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบัณฑิตรูปแบบใหม่ให้มีความแตกต่าง กับมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งมานาน โดยการนำเอาข้อมูลแผนพัฒนาอุดมศึกษา 15 ปี มากำหนดแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบกับข้อมูลการวิจัยของทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการศึกษาติดตามผลการใช้บัณฑิต พบว่าปัญหาคุณภาพบัณฑิต มีดังนี้ 1) บัณฑิตมีความรู้ภาคทฤษฎีแต่เกิดช่องว่างระหว่างการนำทฤษฎีไปสูการปฏิบัติ หรือการประยุกต์ไปสูการปฏิบัติ 2) บัณฑิตที่สำเร็จไปต้องการเป็นพนักงานในสำนักงานมากกว่า แต่ความต้องการขององค์กรผู้ใช้ต้องการบัณฑิตที่ทำงาน กลางแจ้งได้ และ 3) บัณฑิตมีทักษะด้านภาษาอังกฤษไม่ดี จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตใน ประเทศต่างๆ ทั่วโลก คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง มีความเห็นตรงกันว่าวิธีการจัดการศึกษาที่ สามารถพัฒนา คุณภาพบัณฑิตได้ผลดีคือ การจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นสถาบันอุดมศึกษา แห่งแรกที่ได้ดำเนินการนำร่องจัดการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษา โดยออกแบบหลักสูตรและจัดระบบการศึกษา รองรับสหกิจศึกษา ต่อมาปี พ.ศ.2545 ทบวงมหาวิทยาลัยได้เล็งเห็น ถึงความสำคัญของสหกิจศึกษาจึงได้จัดทำโครงการพัฒนา สหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้นเป็นโครงการเร่งด่วน และ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้นได้ประกาศนโยบายสนับสนุนด้านการเงินแก่สถาบันอุดมศึกษาที่จัดสหกิจศึกษา การดำเนินงานสหกิจศึกษาในช่วงแรกนั้นเป็น แบบทวิภาคีโดยเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการ ต่อมาได้พัฒนา

ความร่วมมือเป็นแบบ พหุภาคี โดยมีสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการเป็นหลัก และเมืองครุภาครัฐองค์กรภาคเอกชน สมาคมวิชาการวิชาชีพ เข้ามาเป็นองค์กรสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น (พาทีศ คงโสมมา, 2555, 20)

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) จึงถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning) เพื่อเพิ่มคุณภาพการทำงานของบัณฑิตผ่านประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการจริงตามกรอบมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เตรียมความพร้อมให้บัณฑิตให้บัณฑิตก้าวเข้าสู่อาชีพ และสามารถทำงานได้ทันทีที่จบการศึกษาเกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวนักศึกษา มหาวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ (วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด, 2561, 208-209)

วัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษา

วัตถุประสงค์การดำเนินการรูปแบบสหกิจศึกษา ปัจจุบันแต่ละสถาบันจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันแต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานสหกิจศึกษาจะมุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาการ วิชาชีพ และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ด้วยแนวคิดที่มุ่งเน้นว่าการจัดการศึกษาสหกิจศึกษาจะทำให้ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่ “รู้จักตน รู้จักคน และรู้จักงาน” ดังนี้

- 1) เตรียมความพร้อมของนักศึกษา ด้านการพัฒนาอาชีพ (Career Development) และเสริมทักษะ และประสบการณ์ให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการทำงาน (Employability)
- 2) เพิ่มเติมประสบการณ์ทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และการพัฒนาตนเองแก่นักศึกษาในรูปแบบที่มีคุณค่าเหนือกว่าการฝึกงาน
- 3) เปิดโอกาสให้สถานประกอบการทั้งภาคเอกชน และภาครัฐได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ บัณฑิต
- 4) ให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้มาตรฐานและตรงกับความ ต้องการ ของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น
- 5) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาผ่านนักศึกษาสหกิจศึกษาและคณาจารย์ในเทศ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่กว้างขวางยิ่งขึ้น (ปรีชา พินขุนศรี, 2558, 13)

การดำเนินงานในรูปแบบสหกิจศึกษา เป็นการเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์และศักยภาพในการทำงานจริงให้แก่ศึกษาก่อนสำเร็จ การศึกษาอย่างเป็นระบบ และเป็นการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรผู้ใช้บัณฑิต เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีโอกาสได้งานทำ และเปิด โอกาสให้องค์กรผู้ใช้บัณฑิต (สถานประกอบการ) ได้คัดเลือกบุคลากรที่ต้องการตามความเหมาะสมของตำแหน่งงานในหน่วยงานของตน นอกจากนี้ การที่นักศึกษาได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์วิชาชีพตาม สาขาวิชาที่เรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ทำให้ตัวนักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ลักษณะงานและเลือกงานในสายวิชาชีพของตนเองได้ถูกต้อง รวมถึงทักษะที่ได้จากการปฏิบัติงานจริงไม่ว่าจะเป็นทักษะ ด้านการนำเสนอ การสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่นการได้รับคำตอบแทนหรือสวัสดิการอื่น ๆ จากองค์กรผู้ใช้บัณฑิต (สถานประกอบการ) ความรับผิดชอบต่อ หน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น และสิ่งที่สำคัญ คือ โอกาสได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานก่อนสำเร็จการศึกษามากกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานมาก่อน เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการทำงาน ดังนั้น “สหกิจศึกษา” จึงเป็นระบบการศึกษาที่

ทำร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยฯ กับองค์กรผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้เกิดการศึกษาที่ดี สหกิจศึกษาถือเป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มี การเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นระบบการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ(Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TQF: HEd) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของประเทศซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิการแบ่งสายวิชาความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิ ระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตาม ระดับของคุณวุฒิลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ซึ่งเป็นการส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิต บัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับที่ 2 ปริญญาตรี อย่างน้อยต้องเป็นดังนี้

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมความรู้สึกรักของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตเสียสละเป็นแบบอย่างที่ดีเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก

2) ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนักถึงหลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาและตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3) ทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพนักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษา และ ทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม ข้อมูลประมวลผล แปลความหมายและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูดการเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้ และการมีปฏิสัมพันธ์ ส่วนบุคคลจึงเป็นสมรรถนะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเขาวงกตอารมณ์ คนที่มีประสิทธิผลจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้อื่นได้ มีการตระหนักรู้ ด้านปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล มีความสามารถในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพและความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น รวมถึงพฤติกรรม การรับฟังแนวความคิด และเรื่องต่าง ๆ ของคนอื่นอย่างตั้งใจ (อินทิรา มีอินทร์เกิด, 2562, 125-126)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ภาพ : กรอบแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=ทักษะแห่งศตวรรษที่+21>

(จิตรพร ลีละวัฒน์, 2559, 486-487)

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา)

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) ปัจจุบันคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน สหกิจศึกษา (Cooperative Education) คือ เป็นการจรรายวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือกับสถานประกอบการภายนอกมหาวิทยาลัย (สถานศึกษา) ด้วยการทำงานจริงเต็มเวลา แบบสลับภาคการเรียนกับภาคการทำงาน ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Learning outcomes) ทั้งที่ระบุในรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) และตามความต้องการของแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริง ประเภทแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงในแต่ละหลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดไว้เป็นหลัก และความพร้อมของมหาวิทยาลัย ทั้งด้านนโยบาย การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น และความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ตลอดจนเครือข่าย

ความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงที่มีความมั่นคง เข้มแข็ง หากขาดองค์ประกอบเหล่านี้อาจเกิด ความยุ่งยากในการจัดการศึกษาในรูปแบบที่มีการบูรณาการกับการทำงานอย่างเข้มแข็งและมีคุณภาพ

ผู้เขียนเห็นว่า หลักสูตรที่มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) โดย ใช้รูปแบบสหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ (Experimental Learning) เป็นการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับการปฏิบัติงานจริงใน สถานประกอบการ (Work-based Learning) ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีโอกาสประยุกต์ความรู้ ทักษะการ ทำงาน และทักษะเฉพาะวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตที่แท้จริงของการทำงานก่อนสำเร็จการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างนักศึกษาสหกิจศึกษา ไปปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูง สูงต่อสถานประกอบการ ต่อตัวนักศึกษาสำหรับอนาคตในการประกอบอาชีพนั้น คณะฯ และหลักสูตรจึง ต้องมีกระบวนการ กลไกการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) ดังนี้ คือ

1. พัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการนั้น การพัฒนาอุปนิสัยนิสัยในการประพฤติ ตัวอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องาน และ ส่วนรวม เคารพ ความรู้สึกรักของ ผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม ความขัดแย้ง ทางค่านิยม มีการประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี และมีความรับผิดชอบต่องานใน หน้าที่ มีระเบียบวินัย ในการทำงาน อดทน ขยัน และซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เข้าใจและเคารพในสิทธิ และทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ สมรรถนะของแรงงานตามที่สถานประกอบการ ต้องการ

1.2 ด้านความรู้ สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ นั้น ด้านความรู้ ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่าง ยิ่งต่อการปฏิบัติงาน การพัฒนาความรู้เพื่อให้นักศึกษา สหกิจศึกษานำความรู้ ที่ได้จากการเรียนในมหาวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติงาน สามารถประยุกต์ความรู้ ทาง วิชาการ ตามสาขาวิชาที่ศึกษา นำไปปฏิบัติงาน สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ หรือจัดทำแผนงาน หรือโครงการตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น นวัตกรรม การให้บริการของ หน่วยงาน ผ่านรูปแบบแอปพลิเคชัน หรือการสร้างมูลค่าแก่สินค้าหรือบริการ เป็นต้น ซึ่งหากนักศึกษา สหกิจ ศึกษา สามารถนำความรู้ทางทฤษฎีที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตามความต้องการของสถาน ประกอบการที่ต้องการให้บุคลากรในสถานประกอบการมีพัฒนาการ ด้านความรู้ในงานที่ทำ นักศึกษา สามารถคิดต่อยอดและนำองค์ความรู้ ที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ให้ใน การปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ซึ่ง มีความสำคัญมากต่อ ความสำเร็จสำหรับสถานประกอบการ

1.3 ด้านทักษะทางปัญญา สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถาน ประกอบการนั้น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาในงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา ถือเป็นเรื่อง ที่มีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงาน เพราะหากนักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำ ความเข้าใจ และสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย และใช้ ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อน และงานอื่นๆ ได้ด้วยตัวนักศึกษาเองแล้วจะ ก่อให้เกิด ประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานประกอบการ เพราะนักศึกษา สามารถใช้ วิธีการปฏิบัติงานประจำและหา

แนวทางใหม่ในการ แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม สามารถเปลี่ยนแปลงหรือประยุกต์ใช้ความรู้ ที่มีอยู่ใน การปฏิบัติการกิจได้ และมีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นต่อไปได้

1.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สมรรถนะการปฏิบัติงานของ นักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการนั้น การมีปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นสมรรถนะที่เป็น องค์ประกอบที่สำคัญของ ความคิดและอารมณ์ กล่าวคือ คนที่มีประสิทธิภาพจะสามารถตอบสนองต่อความ ต้องการ ของผู้อื่น ได้ มีความสามารถในการฟังอย่างมีเหตุผล และความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น พฤติกรรมที่สำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ จะเกิดประโยชน์สำหรับการทำงานเป็นทีม ตลอดจน การมีภาวะความเป็น ผู้นำในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำเป็นอย่างดี มีลักษณะการเป็น ผู้นำความรู้ หลักการบริหารงาน เมื่อต้องทำงานร่วมกับคนหลายระดับในภาวการณ์ที่แตกต่างกัน รู้จัก ปรับเปลี่ยนการบริหารงานที่ทำ ส่งผลให้ การทำงานประสบความสำเร็จ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำให้ การทำงานเจริญเติบโตต่อไปได้

1.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หาก นักศึกษาสหกิจศึกษา มีความสามารถใช้เครื่องมือที่ทันสมัย หลากหลาย มีความสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น เพื่อสืบค้นข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา สามารถใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูล สารสนเทศ อย่างถูกต้อง สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน ต้องค้นหาและใช้ ข้อมูล สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดผลดีต่ออนาคตของนักศึกษาสหกิจศึกษาอย่างมากเพราะถือว่า นักศึกษา มีการเตรียมพร้อมปรับตัวอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ของศตวรรษที่ 21 นี้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หากมีการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษาเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ(TQF) ทั้ง 5 ด้านแล้ว จะก่อให้เกิดสมรรถนะของแรงงาน ตามที่สถานประกอบการต้องการ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จสำหรับสถานประกอบการ ตลอดจนความสำเร็จสำหรับการทำงานของนักศึกษา โอกาสได้งานทำในลำดับต่อไป เป็นต้น

2. พัฒนาร่วมมือกับเครือข่ายสถานประกอบการ (ทั้งสถานประกอบการภาครัฐและสถาน ประกอบการภาคเอกชน)

สหกิจศึกษา (Co-operative Education) คือ การศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในหน่วยงานซึ่ง เรียกว่าสถานประกอบการอย่างเป็นระบบก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษา เชิงบูรณาการ ระหว่างการเรียนการสอนกับการทำงานอย่างมีระบบ โดยให้นักศึกษามีการปฏิบัติงานจริงใน สถานประกอบการ จำนวนไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ ซึ่งสถานประกอบการจะเข้าร่วมจัดการเรียนการสอน อย่างเต็มรูปแบบให้ความร่วมมือเต็มเวลา ทั้งนี้นักศึกษาจะเป็นเสมือนเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานปฏิบัติงาน ชั่วคราวในสถานประกอบการ นักศึกษาสหกิจศึกษาอาจจะรับเงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการหรือค่าตอบแทน อื่นตามความเหมาะสมจากสถานประกอบการนั้น การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริม การมีส่วนร่วมมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของสถานประกอบการ เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากการ ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ อันจะเป็นการฝึกการประยุกต์ใช้ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีสามารถนำไปใช้ใน การทำงานจริงเป็นการเติมเต็มการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะและ ประสบการณ์ที่ดีให้แก่ นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาเพื่อเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตามที่ตลาดแรงงาน

ต้องการ เพิ่มโอกาสในการได้งานทำ และเปิดโอกาสให้สถานประกอบการได้คัดเลือกบุคลากรที่ต้องการตามความเหมาะสมของตำแหน่งงาน ดังนั้น สถานประกอบการที่จะให้นักศึกษาสหกิจศึกษาฝึกงานนั้นจึงมีความสำคัญอย่างมาก กล่าวคือ การคัดเลือกสถานประกอบการที่เป็นสถานประกอบการเป้าหมายที่จะให้นักศึกษาสหกิจไปฝึกงาน จำเป็นต้องเป็นสถานประกอบการที่เป็นที่ยอมรับได้มาตรฐานวิชาชีพตามข้อกำหนดเบื้องต้นเกณฑ์มาตรฐานในการเลือกสถานประกอบการ ที่มีคุณภาพและตรงกับสาขางานไว้ให้นักศึกษาสหกิจศึกษา อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถนำเสนอสถานประกอบการที่ต้องการเพื่อให้คณะฯ สามารถอนุมัติเพิ่มเติมได้

ปัจจุบันคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยได้สร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บันทึกข้อตกลงสหกิจศึกษาในรูปแบบ MOU (Memorandum Of Understanding) ซึ่งคณะฯ มุ่งหวังที่จะให้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษา โดยวิธีการของสหกิจศึกษาให้เกิดผลทางรูปธรรม ในการปฏิบัติงานของสหกิจ โดยกำหนดรูปแบบและขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เช่น มีฝ่ายบุคคลหรือฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ หัวหน้างาน (Job Supervisor) หรือพนักงานที่ปรึกษางาน (Job Advisor) เป็นผู้ที่สถานประกอบการมอบหมายให้กำกับดูแลนักศึกษาในระหว่างการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรฐานต่างๆร่วมกัน เช่น ด้านนโยบายของสถานประกอบการ ในการสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ตลอดจนประโยชน์ที่ สถานประกอบการจะได้รับในการดำเนินงานสหกิจศึกษา การส่งเสริม หรือสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการนำเสนอผลการปฏิบัติงานและประสบการณ์ที่ได้รับ การจัดงบประมาณและทรัพยากร ได้แก่มีค่าตอบแทนและสวัสดิการในอัตราที่เหมาะสมตามความจำเป็นของลักษณะงาน มีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานของนักศึกษา มีความปลอดภัยต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษา มีการเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา ปฐมนิเทศ สอนงาน การจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. พัฒนารูปแบบการนิเทศงานสหกิจศึกษา การนิเทศงานสหกิจศึกษาระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติสหกิจศึกษาร่วมกับหลักสูตร ประเมินผลนักศึกษาในรายวิชาสหกิจศึกษาถือเป็นการดำเนินงานในขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของสหกิจศึกษา การติดตามผลการนิเทศ การสร้างขวัญกำลังใจในการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและกระบวนการประเมินผล ติดตาม และแก้ปัญหาในระหว่างปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญ ปัจจุบันสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่การนิเทศงานสหกิจศึกษาต้องดำเนินการต่อไปและมีความสำคัญ ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่ากระบวนการประเมินผล ติดตาม และแก้ปัญหาในระหว่างปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจเป็น อีกหนึ่งทางที่สามารถแก้ปัญหาการนิเทศสหกิจศึกษาได้ โดยการพัฒนากระบวนการนิเทศในงานสหกิจศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดกิจกรรมการนิเทศวางแผนการนิเทศ สร้างความเข้าใจและการให้ความรู้การปฏิบัติการนิเทศ สร้างขวัญกำลังใจ และการประเมินผลการนิเทศ เป็นต้น

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการนิเทศนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศ การสร้างความเข้าใจและการให้ความรู้โดยวิธีการสร้างความรู้ด้วยการปฐมนิเทศงานสหกิจศึกษาทักษะความรู้ที่จำเป็นและการใช้เครื่องมือด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่องทางการติดตามผลการนิเทศผ่าน

ช่องทางโทรศัพท์มือถือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รูปแบบการนิเทศในงานสหกิจศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนและการเตรียมสหกิจในปัจจุบัน

สรุป

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีแนวทางเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายสถานประกอบการ และพัฒนารูปแบบการนิเทศงานสหกิจศึกษา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตามพันธกิจการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในด้านสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยและ นโยบายการส่งเสริมการสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) ของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงานของคณะและหลักสูตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิตรพร ลีละวัฒน์. (2559). การพัฒนาบัณฑิตให้เป็นมืออาชีพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(1). 486-487.
- ปรีชา พินขุนศรี. (2558). ระบบการจัดการสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา *Co-Operative Management System in Higher Education Instution*. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 21(1), 13.
- พาทีศ คงโสมมา. (2555). “สหกิจศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทย Cooperative Education and Development of Thai Students’ Quality กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักงาน อธิการบดี มหาวิทยาลัยนครพนม”. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 2(3).
- วิไลลักษณ์ขาวสะอาด. (2561) ประสิทธิภาพของสหกิจศึกษา : กรณีศึกษา อุดมศึกษาไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (2561).
- อินทิรา มีอินทร์เกิด. (2562). การบูรณาการการจัดการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ *Integrated Approach of Cooperative Education Management to Develop Entrepreneurial Graduates*. กรุงเทพมหานคร: ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.

การเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ จังหวัดราชบุรี

Entering Career And Self Adaptation Of Female

Sex Workers in Ratchaburi Province.

Received: September 8, 2021

Revised: October 11, 2021

Accepted: September 29, 2021

ธพัฒน์จรัส ศรีสุขภูทรัพย์¹

Thaphatcharat Srisukphusap¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพหญิงขายบริการทางเพศ ตลอดจน การปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ ในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี จำนวน 120 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หญิงขายบริการในจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19 - 21 ปี ร้อยละ 36.7 อายุเมื่อเข้าสู่อาชีพนี้ระหว่าง 19 - 21 ปี ร้อยละ 40.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.3 ภูมิลำเนา/ถิ่นฐาน/บ้านเกิดอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 38.3 คู่ครอง/คู่สมรสส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งงาน ร้อยละ 44.2 สถานที่ทำงานเป็นสำนักค้าประเวณี /ชอง ร้อยละ 62.5 และระยะเวลาในการทำอาชีพนี้มากที่สุดระหว่าง 1 - 3 ปี ร้อยละ 62.5

2. ทศนคติต่ออาชีพของหญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่เห็นด้วยกับอาชีพขายบริการทางเพศ โดยยอมรับว่าการขายบริการทางเพศเป็นภาวะความจำเป็นที่กระทำชั่วคราว ไม่มีใครมีความตั้งใจที่จะเข้ามาตั้งแต่แรก เป็นอาชีพที่สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้เป็นอย่างดี งานสบาย รายได้ดี ทั้งยังช่วยให้ผู้ชายมีทางระบายออก โดยไม่ต้องมีพันธะใด ๆ ต่อกัน ลดปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมได้ แต่มีบางรายไม่เห็นด้วยมองว่า เป็นอาชีพที่อาย ต้องหลบซ่อนสังคม เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ต้องทนทุกข์ทรมานไปตลอดชีวิต แต่ที่ต้องทำ เพราะไม่มีความรู้จะไปทำอาชีพอื่น

3. หญิงขายบริการทางเพศมีปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมากที่สุด สาเหตุมาจากปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ฐานะยากจน ต้องการหาเงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่มีที่พึ่งนอกจากพึ่งตนเอง และเห็นว่าได้เงินง่าย รายได้ดี เมื่อมาทำอาชีพนี้แล้ว อาจทำให้มีโอกาสสร้างชีวิตที่ดีขึ้นได้ ปัจจัยด้านการศึกษา ได้แก่ ขาดโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาการได้รับการศึกษาต่ำ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งลูกเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับได้ ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ค่านิยม ทศนคติ ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดแบบอย่าง ความสำเร็จจากเพื่อนที่ชักชวน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email: th-chumkhun@hotmail.com

เข้าสู่อาชีพ บางคนไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ต้องแยกทางหย่าร้างกับคนรัก ทำให้ประชดชีวิตเข้ามาสู่อาชีพขายบริการในที่สุด

4. การปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ เมื่อหญิงสาวตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศแล้ว เพื่อให้ดำรงอยู่ในอาชีพนี้ได้ พบว่า หญิงขายบริการทางเพศมีการปรับตัวในหลายด้าน และที่ปฏิบัติมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องเชื่อและปฏิบัติตามคำสั่งและกฎข้อบังคับของสถานประกอบการ และต้องสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมอาชีพ พยายามทำใจให้ยอมรับว่าเป็นอาชีพหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ทำชีวิตให้มีความสุขสบาย โดยซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ทีวี ตู้เย็น โทรศัพท์มือถือ การที่หญิงขายบริการทางเพศ ยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ก็เพื่อแลกเปลี่ยนกับเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ ได้แก่ การมีเงิน การมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หญิงเหล่านี้ จึงเลือกปรับตัวในลักษณะทำอย่างไรก็ได้ ที่จะให้ตนเองไปสู่เป้าหมายนั้นได้ คือมีเงินมากเพื่อซื้อของต่าง ๆ ที่คิดว่าจะทำให้ตนเองมีหน้ามีตาในสังคมได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น เช่น การศึกษาคุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศ

3.2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกปัญหาเป็นรายบุคคลในเรื่องวิถีชีวิตของการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ

คำสำคัญ : การเข้าสู่อาชีพ, การปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ

Abstract

The objectives of this research were to study individual factors and motivational factors for entrance into prostitution as well as self-adaptation of commercial female sex workers in Ratchaburi. 120 samples were drawn from the sex workers in Ratchaburi by stratified random sampling. The research instrument for data collecting was questionnaire designed by the researcher. The statistics for data analyzing were presented by percentage (%), mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.).

The findings of research were as follows:

1. From the samples of commercial female sex workers in Ratchaburi, 36.7 percent were aged between 19- 21 year. 40.8 percent entering the career were aged between 19- 21 years old. 53.3 percent had done primary level of education. 38.3 percent had domiciles/ residences/ home towns in the northern region. 44.2 percent had spouses/ partners who lived together without being married. 62.5 percent of the workplaces were brothels. 62.5 percent had been remaining in the work for 1-3 years.

2. Regarding their attitudes, the majority of female commercial sex workers admitted that the career was acceptable. They accepted that prostitution was a temporary career for just a certain period. No one intended to be prostitutes. In their point of view, prostitution could help their family finances. It was easy to earn good income. They could

help men for sexual release without any commitment. They could reduce family and social problems. On the other hand, some of the samples had opposite opinions. They commented that it was a shameful, illegal, and immoral career. They had to hide from society and suffer for their whole life. They had to carry on being as prostitutes because they did not have enough knowledge to do any other occupation.

3. The economic factors had the highest influence on motivation to enter into the prostitution. The cause was relevant to family factors such as poverty, cash requirements for themselves and their families, no supporter for their families but themselves, the perception that it was an easy way to earn good money, and it might be an opportunity to get a better life. In terms of education factors, they lacked of educational opportunity and had low education level due to poor families' inability to send their children to finish compulsory education. Besides, the factors of society, environment, values, and attitudes were related to the models of success from friends who persuaded them to enter the career. When someone did not succeed in her life and were separated or divorced from spouses; they finally decided to get into prostitution.

4. For self – adaptation of the commercial female sex workers, after young women had decided to enter into the prostitution, in order to survive in this career, they had to adapt themselves in many ways, respectively: compulsion to believe and follow such orders and regulations of the brothels, compulsion to make a good relationship with their colleagues, and acceptance of the career as well as making their life happy by purchasing various amenities such as TV, refrigerator, and mobile phone. They accepted various conditions that they had to trade for their goals such as having money and obtaining various amenities. Consequently, they chose to adapt themselves in these ways so, which they could achieve their goal that was to have a lot of money in order to buy various goods; by which they thought those goods would make themselves honorable in society.

Keywords: Entering career, Self adaptation of Female Sex Workers in.

บทนำ

การขายบริการทางเพศเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นมานาน การศึกษาของเสถียรพงษ์วรรณปก (2529, น. 59) พบว่า การขายบริการทางเพศในลักษณะอาชีพโสเภณีมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล คำว่าโสเภณีมาจากคำเต็มว่า นครโสเภณี มีความหมายว่า สตรีที่ยังนครให้งาม หรือสตรีงามเมืองเป็นตำแหน่งที่แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์เพื่อดึงดูดเงินตราจากชายต่างชาติพัฒนาการของปรากฏการณ์ดังกล่าวมีมาตามลำดับ ทั้งนี้เพราะสตรีหันมาขายบริการทางเพศมากขึ้น ความหมายของโสเภณีจึงได้เปลี่ยนไปสู่ความหมายของหญิงหรือชายที่ขายตัวเป็นสินค้า (Commodity) โดยการร่วมหลับ

นอนมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินตราหรือสิ่งของเป็นสิ่งตอบแทน (ยศ สันตสมบัติ, 2539, น. 45) เมื่อมาถึงสมัยใหม่ (Modern) โสเภณีเริ่มมีพื้นที่กว้างขวางขึ้น โสเภณีจึงถูกกำหนดให้มีหน้าที่ทางสังคม โดยเป็นระบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ในกิจกรรมทางเพศที่ต้องปกปิดเป็นพื้นที่ของการแสดงพลังทางเพศของผู้ชาย ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ โสเภณีถูกจัดวางให้อยู่ในพื้นที่แอบ มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีรองรับแต่จำนวนโสเภณีมิได้ลดลงกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อแนวคิดทุนนิยมระบอบ โสเภณีกลายเป็นตลาดสินค้า แหล่งธุรกิจที่สร้างรายได้ให้ประเทศ สมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้เปิดธุรกิจการค้าประเวณี โดยรัฐเป็นผู้จัดการถึงการสร้างขบวนการแห่งการจัดหา ชักนำ บังคับค้าหญิงและเด็กสู่การค้าประเวณี (ศิริพร สะโครบาแนต และคณะ, 2542, น. 18)

ในสังคมไทยการขายบริการทางเพศในลักษณะของโสเภณี มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีการศึกษา พบว่า การค้าประเวณีมีความเกี่ยวข้องกับระบบการเกณฑ์แรงงานไพร่ไปรับใช้เจ้านาย ชายเหล่านี้จำเป็นต้องจากบ้านและห่างไกลลูกเมีย หญิงขายบริการทางเพศจึงเกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการ ทางเพศของชายไพร่เหล่านี้ (พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์ และคณะ, 2543 : 1) สมัยรัชกาลที่ 5 โสเภณีมีจำนวนมากขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจาก มีการประกาศเลิกทาสในปี พ.ศ. 2438 นางทาสส่วนหนึ่งได้สมัครใจเป็นโสเภณี ผลจากการมีโสเภณีมากขึ้นและมีช่องมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการวิวาท และมีการระบาดของกามโรคเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงได้ออกพระราชบัญญัติสัญญาโรค ร.ศ.127 เพื่อควบคุมจำนวนช่องและจำนวนโสเภณี โสเภณีทุกคนต้องจดทะเบียน มีใบอนุญาตจากกล่าวได้ว่าการที่รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายฉบับดังกล่าวจึงเท่ากับว่า เป็นการยอมรับว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายและต้องเสียภาษีให้กับหลวง เรียกว่า ภาษีบำรุงถนน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2537, น.11) สำนักโสเภณี ต้องทำรายชื่อโสเภณี ที่ประกอบอาชีพในสำนักของตน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ โสเภณีจะต้องจดทะเบียนกับเจ้าพนักงานเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ (จรัญ พรหมอยู่, 2541, น. 62) ต่อมาในปี พ.ศ. 2478 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎหมายผัวเดียวเมียเดียว ทำให้ผู้หญิงที่ถูกเลี้ยงไว้ในฐานะภรรยาน้อยหรือเมียเก็บได้รับการปลดปล่อย โดยที่ผู้หญิงเหล่านี้จำนวนไม่น้อยเดินเข้าหาสำนักโสเภณี เพราะขาดผู้อุปถัมภ์เลี้ยงดู (พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์ และคณะ, 2543, น. 2-3) เป็นผลทำให้จำนวนโสเภณีเพิ่มมากขึ้นไปอีก และอีกสาเหตุหนึ่งคือ การเข้ามาของทหารอเมริกันในช่วงสงครามเวียดนาม การมีทหารเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจปีละ 3-7 หมื่นคน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537, น. 27) ทำให้เกิดคณานาอาชีพพิเศษขึ้น ซึ่งได้แก่ คู่เต้นรำ หมอนวด เมียเช่า พวกที่ให้ความบันเทิง โสเภณีที่บริการชาวต่างชาติ (จรรยา เศรษฐบุตร และคณะ, 2537, น. 142-143) มีการประมาณว่าทหารอเมริกันเหล่านี้ได้ใช้เงินถึง 4,000 ล้านบาทต่อปี เป็นผลทำให้จำนวนโสเภณีในประเทศไทยเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของจำนวนโสเภณีเหล่านี้กลายเป็นปัญหาสังคมที่เรียกว่า “ปัญหาโสเภณี” ขึ้นมา พระราชบัญญัติ สัญญาโรค ร.ศ. 127 จึงได้ถูกยกเลิกไป และประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ขึ้น ต่อมาได้ถูกยกเลิก และใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 แทนโดยมีสาระสำคัญ คือ ลดโทษหญิงค้าประเวณี และเพิ่มโทษผู้เป็นธุระจัดหา เจ้าของกิจการ ผู้ดูแล มีบทลงโทษชายผู้เที่ยวโสเภณี เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ลงโทษผู้โฆษณาชักชวน รวมทั้งบทลงโทษบิดามารดาผู้ปกครองที่มีส่วนรู้เห็นในการจัดหาเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไปค้าประเวณี แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหาค้าขายบริการทางเพศโดยใช้มาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาลงหมดไปได้ หญิงขายบริการทางเพศยังอยู่คู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด

การค้าประเวณีมีผลเชื่อมโยงต่อการลักพา การล่อลวง การซื้อขายผู้หญิงเพื่อมาแก๊ง บังคับให้ค้าประเวณีจนอาจกล่าวได้ว่า การค้าประเวณีเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และยังเป็นภาระเมตาสีขมิ้นมนุษย์ชน สถานค้าประเวณีมักเป็นแหล่งมั่วสุมของนักพนัน ผู้เสพยาเสพติด (ทั้งนี้เพราะหญิงที่มาขายบริการมีความกดดันในลักษณะอาชีพที่ทำ จึงมีการชักชวนให้ใช้ยาเสพติดจากกลุ่มเพื่อนอาชีพเดียวกัน หรือจากผู้ดูแลสถานบริการที่เรียกว่า แม่มด และบางครั้งลูกค้าก็ชักชวนให้ใช้) เป็นแหล่งอิทธิพลของบุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นภัยต่อสวัสดิภาพของสังคมส่วนรวมเป็นแหล่งชักจูงให้เยาวชนของชาติประพฤติดังผิดทางเพศก่อนวัยอันควร เด็กที่มีมารดาเย็ดอาชีพค้าประเวณีจะกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาสังคม เนื่องจากขาดการดูแลเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัวที่ดี หญิงขายบริการทางเพศที่มีอายุมากขึ้น จะกลายเป็นคนว่างงานมีสุขภาพทรุดโทรมติดโรคเอดส์ ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ จึงตกเป็นภาระการเลี้ยงดูของรัฐต่อไปจากสาเหตุที่กล่าวมา ไม่สามารถหาแนวทางป้องกัน และแก้ไขปัญหานักขายบริการทางเพศให้หมดไปจากสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันแก้ไขซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไปได้โดยมีทรัพยากรทางปัญญาและทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าอาชีพขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย สังคมรังเกียจ ผู้ประกอบอาชีพนี้ถูกสังคมประณามไปตลอดชีวิต คุณภาพชีวิตก็ไม่ได้ เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ แต่ก็มีหญิงสาวจำนวนหนึ่ง หันเหชีวิตเข้าสู่อาชีพนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้หญิงสาวตัดสินใจมาขายบริการทางเพศ การศึกษาเรื่อง การเข้าสู่อาชีพ และการปรับตัวของหญิงขายบริการทางเพศครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี ใน 3 ประเด็น คือ ทักษะติดต่ออาชีพขายบริการทางเพศ, ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ, การปรับตัวในอาชีพขายบริการทางเพศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่ออาชีพขายบริการทางเพศของหญิงขายบริการในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของหญิงขายบริการในจังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และสัมภาษณ์เชิงคุณภาพเพิ่มเติมหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี

เครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 4 ตอน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัยในการเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ

2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

คือ หญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี จำนวน 120 คนจำแนกได้ดังนี้

1.สำนักค้าประเวณี / ช่อง	จำนวน	75	คน
2.สถานบริการนวดแผนโบราณ / อาบอบนวด	จำนวน	30	คน
3.ร้านอาหาร/สวนอาหาร	จำนวน	8	คน
4.คาราโอเกะ	จำนวน	7	คน

โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) อายุ
- 2) อายุเมื่อเข้าสู่อาชีพนี้
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) ภูมิลำเนา/ถิ่นกำเนิด, คู่ครอง / คู่สมรส
- 5) สถานที่ทำงาน
- 6) ระยะเวลาที่ทำอาชีพนี้

2 การเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ประกอบด้วย

- 1) ทักษะติดต่ออาชีพขายบริการทางเพศ
- 2) ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ
- 3) การปรับตัวในอาชีพขายบริการทางเพศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน

4 ตอน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (%)

ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และเติมข้อความในช่องว่าง นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง

ตอนที่ 2 ทศนคติต่ออาชีพหญิงขายบริการทางเพศ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมนำเสนอในรูปตาราง

ตอนที่ 3 ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมนำเสนอในรูปตาราง

ตอนที่ 4 การปรับตัวในอาชีพขายบริการทางเพศลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมนำเสนอในรูปตาราง

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ จังหวัดราชบุรี สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19 - 21 ปี ร้อยละ 36.7 อายุเมื่อเข้าสู่อาชีพนี้ อายุระหว่าง 19 -21 ปี ร้อยละ 40.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.3 ภูมิลำเนา/ถิ่นฐาน/บ้านเกิดอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 38.3 คู่ครอง/ คู่สมรสส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งงาน ร้อยละ 44.2 สถานที่ทำงานเป็นสำนักค้าประเวณี /ช่อง ร้อยละ 62.5 และระยะเวลาในการทำอาชีพนี้ 1 – 3 ปี มากที่สุด ร้อยละ 62.5

2. ทศนคติต่ออาชีพขายบริการทางเพศ ของหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี พบว่า หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่เห็นด้วยกับอาชีพขายบริการทางเพศ โดยยอมรับว่าการขายบริการทางเพศเป็นภาวะความจำเป็นที่กระทำชั่วคราว ไม่มีใครมีความตั้งใจที่จะเข้ามาตั้งแต่แรก เป็นอาชีพที่สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้เป็นอย่างดี งานสบาย รายได้ดี ทั้งยังช่วยให้ผู้ขายมีทางระบายออก โดยไม่ต้องมีพันธะใด ๆ ต่อกัน ลดปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมได้ แต่ในขณะเดียวกันส่วนหนึ่งก็มีความคิดเห็นไปในทางตรงข้ามว่าเป็นอาชีพที่น่าอายต้องหลบซ่อนสังคม เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ต้องทนทุกข์ทรมานไปตลอดชีวิตแต่ที่ต้องทำเพราะไม่มีความรู้จะไปทำอาชีพอื่น

3. ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ของหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี พบว่า หญิงขายบริการทางเพศมีปัจจัยจูงใจให้เข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ($\bar{x} = 3.96$) รองลงมาเป็นด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.23$) และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 2.97$) โดยที่ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้หญิงสาวเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศมาจากปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ฐานะยากจน ต้องการหาเงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่มีที่พึ่ง นอกจากพึ่งตนเอง และเห็นว่าได้เงินง่าย รายได้ดี เมื่อมาทำอาชีพนี้แล้วอาจทำให้มีโอกาสสร้างชีวิตให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาย โพธิ์สีตา (2537 : 101) ศึกษาเรื่องหนีผิดใหม่ที่ขายตัว : บริบททางสังคมวัฒนธรรมของหญิงขายบริการทางเพศ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศคือ ปัจจัย

ทางครอบครัว ได้แก่ ความยากจน ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกทางกัน ปัจจัยด้านการศึกษา ได้แก่ การขาดโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาการได้รับการศึกษาต่ำ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งลูกเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับได้ จากผลการศึกษาพบว่าหญิงขายบริการจบการศึกษา ระดับประถมมากที่สุด ร้อยละ 53.3 และไม่ได้เรียนหนังสือมีมากถึงร้อยละ 12.5 ปัจจัยด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ค่านิยม ทศนคติ ได้รับการถ่ายทอดแบบอย่างความสำเร็จจากเพื่อนที่ชักชวนเข้าสู่อาชีพ บางคนไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตต้องแยกทางหย่าร้างกับคนรัก ทำให้ประสบชีวิตเข้าสู่อาชีพขายบริการในที่สุด

4. การปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ พบว่าหญิงขายบริการทางเพศมีการปรับตัวในหลายด้าน และที่ปฏิบัติมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องเชื่อและปฏิบัติตามคำสั่งและกฎ ข้อบังคับของสถานประกอบการ และต้องสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมอาชีพ พยายามทำให้ยอมรับว่าเป็นอาชีพหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ใช้ชีวิตให้มีความสุขสบาย โดยซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ทีวี ตู้เย็น โทรศัพท์มือถือ การปรับตัวลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม และการปรับตัวที่อธิบายว่าการอยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ สังคมได้กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และกำหนดวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น แต่ทุกคนไม่สามารถไปได้เท่ากัน ทำให้เกิดสถานะและวิถีทางไม่สอดคล้องกัน ทำให้มนุษย์มีการปรับตัวต่าง ๆ กันในกรณีหญิงที่ตัดสินใจมาขายบริการทางเพศจะมีแนวคิดในการปรับตัวแบบที่เรียกว่า Innovation คือ ยอมรับเป้าหมายของสังคม ได้แก่ การมีเงิน การมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งเน้นด้านวัตถุนิยม แต่ด้วยข้อจำกัดส่วนบุคคล ด้วยวัยและการศึกษาที่ต่ำ การจะไปให้ถึงเป้าหมายของสังคม ด้วยวิถีทางที่สังคมกำหนดไว้นั้นคงเป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้ในแนวความคิดของหญิงเหล่านี้ จึงทำให้เลือกปรับตัวในลักษณะทำอย่างไรก็ได้ที่จะทำให้ตนเองไปสู่เป้าหมายนั้นได้ คือมีเงินมากเพื่อซื้อของต่าง ๆ ที่คิดว่าจะทำให้ตนเองมีหน้ามีตาในสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1. ควรมีมาตรการลงโทษอย่างจริงจังกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรืออาจเรียกว่าเป็นอุปสงค์ อัน ได้แก่ ผู้ชายที่เป็นนักเที่ยวมาซื้อบริการ รวมไปถึงบรรดาผู้ที่เก็บเกี่ยวผลกำไรจากธุรกิจค้าเนื้อด้วย เช่น เจ้าของสำนัก แมงดา เอเยนต์หาผู้หญิง ไปจนถึงเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่รับผลประโยชน์จากการเก็บส่วยด้วย

1.2. ควรขยายโอกาสการศึกษาให้เข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพิ่มมากขึ้น ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของกลุ่มคนที่มีโอกาสเสี่ยงเข้าสู่วงจรชีวิตการขายบริการทางเพศ เนื่องจากกระบวนการของการศึกษา เป็นกระบวนการทั้งในด้านให้ความรู้ ด้านค่านิยม สังคม วัฒนธรรมตลอดจนความคิด การตัดสินใจในการแก้ปัญหา เพื่อวางแผนในการดำเนินชีวิต และความสามารถพึ่งตนเองได้

1.3. รัฐบาลต้องมีการจัดการศึกษาที่เท่าเทียมกันระหว่างชนบทกับเมือง รวมทั้งปรับปรุงให้มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับความต้องการและความเป็นจริงของแต่ละท้องถิ่น หรือกระตุ้นท้องถิ่นให้มีบทบาทในการจัดการศึกษาเอง

1.4. รมรณรงค์ส่งเสริมค่านิยมพหุมีพอกิน สนับสนุนส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

1.5. ออกกฎหมายและตรวจสอบการควบคุมสื่ออย่างเข้มงวด ก่อนออกสู่สาธารณะ

2. ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

2.1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ควรส่งเสริมและ
พัฒนาการฝึกอาชีพ หรือการเรียนรู้วิชาชีพให้กับกลุ่มที่ขาดโอกาสในการศึกษาไปพร้อมกับการให้ทางเลือก
ที่จะประกอบอาชีพอื่น นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาว

2.2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ดูแลหญิงขายบริการทางเพศ ควรดูแล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ
สุขภาพในด้านการรักษาสุขภาพ และการป้องกันตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่เจ็บป่วย หรือ ติดเชื้อเอดส์
เมื่อออกจากอาชีพก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับ
ประถมศึกษาลงมา ซึ่งเป็นระดับการศึกษาพื้นฐานขั้นต่ำ ในปัจจุบันที่ยังไม่สามารถขจัดเกลาระบวนการ
คิด และการนำองค์ประกอบด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดการคิด การตัดสินใจ เพื่อสนองความต้องการของ
ตนเองในระยะสั้นมากกว่าที่จะตอบสนองความต้องการที่มั่นคงในระยะยาว เนื่องจากองค์ประกอบของ
การพัฒนาจิตใจของบุคคลพื้นฐานในวัยเด็กจนกระทั่งวัยรุ่น เป็นกระบวนการปลูกฝังที่สำคัญที่จะทำให้
บุคคลนั้นมีกระบวนการทางจิตใจที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ ตลอดจนแสดงพฤติกรรม ที่ทำให้การดำรงชีวิต
ของตนในสังคมมีความสุขระยะยาวได้

2.3. ควรปลูกฝังค่านิยมที่ดี และถูกต้องแก่เยาวชนรุ่นใหม่พร้อมทั้งช่วยกันรณรงค์ ลดค่านิยม
ในการมองคุณค่าของคนด้วยตัวชี้วัดทางด้านวัตถุ และลดค่านิยมการทำงานเบา แต่ได้ค่าตอบแทนสูง
(โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา) จนขาดการพิจารณาถึงการดำเนินชีวิตที่มั่นคงต่อไป เพราะ
เนื่องจากการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่
ร้ายแรงต่อชีวิต และเป็นปัญหาที่สำคัญคือโรคเอดส์

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น เช่น การศึกษาคุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศ

3.2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกปัญหาเป็นรายบุคคลในเรื่องวิถีชีวิตของการ
เข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา เศรษฐบุตรและคณะ. *NIC เขตปลอดโสเภณี*. (2537). สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จรัญ พรหมอยู่ (2541). *การศึกษาปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์และคณะ. (2543). *ลักษณะและความสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวและผู้ขายบริการทางเพศในประเทศไทย* :โรงพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- ยศ สันตสมบัติ. (2535). *แม่หญิงสหายตัว : ชุมชนและการค้าประเวณีในสังคมไทย*. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร สะโครบานต. (2542). *กระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย*. เอกสารอัดสำเนาศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2529). *โสเภณีในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.

**การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจเรื่อง
ภาษาท่าและ นาฏยศัพท์ โดยการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

**The Study of Learning Achievement and Satisfaction on Posture language
and Dance by Using skill Training set with the Cooperative learning
Principle for Mattayom 3 Students**

Received: July 23,2021

Revised: August 17,2021

Accepted: September 7,2021

ฤทธิพร สอดโสม¹

Ritthiporn Sodsom¹

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีประชากรกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 193 คนโรงเรียนเลยอนุกูลวิทยา อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ได้มาจากการการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย มีจำนวนนักเรียน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00 /90.63 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80 / 80 2) ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ โดยรวมของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, $S.D = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ เกิดความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ($\bar{x} = 4.69$, $S.D = 0.53$)

---

¹ วิทยาลัยนครราชสีมา Nakhonratchasima college

Looktao_9@hotmail.com

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,ความพึงพอใจ,ชุดฝึกทักษะ,การเรียนรู้แบบร่วมมือ

Abstract

The objective of this research. 1) To study the efficiency of the skill training kit on the subject of gesture language and dance for Mathayomsuksa 3 students to be effective according to the 80/80 criteria. 2) To compare the learning achievement of Mathayom Suksa 3 students before and after the learning management. by using a set of skills training together with the cooperative learning principles on port language and dance For students in grade 3 . 3) to study the satisfaction of students towards learning management by using a set of skills training together with the cooperative learning principles on port language and dance For students in grade 3. The sample population is 193 Mathayomsuksa 3 students of the academic year 2020 at Loei Anukul Wittaya School. Muang Loei District, Loei Province was obtained by simple sampling. There are 40 students. The tools used in the research consisted of 1) Dramatic learning management plan by using a skill training set together with cooperative learning principles. on port language and dance vocabulary 2) learning achievement test 3) satisfaction questionnaire The statistics used to analyze the data were mean, percentage, standard deviation. and statistical values.

The results showed that 1) The results of analysis for the efficiency of the dance skill training package. On language and dances For Mathayoms 3 students, the efficiency was 80.00 /90.63, higher than the set criteria 80/80. 2) The results of the analysis of learning achievement before and after the learning activities were conducted. Through collaborative learning Assemble a set of skills training in language, gestures and dances. For Mathayom 3 students, the achievement score after studying is higher than before. The difference was statistically significant at the .05 level. 3) The mean of satisfaction. Overall of the students in Mathayom 3 after learning by using Chutdek skills in conjunction with cooperative learning principles At the highest level ($\bar{x} = 4.62$, S.D = 0.49), when considered individually, it was found that the students had the highest level of satisfaction as the number 1 learners have practiced various skills. Build self-confidence and assertiveness ($\bar{x} = 4.69$, S.D = 0.53)

Keywords: Academic Achievement , Satisfaction , skill training kit ,Cooperative Learning

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่ามาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นกระบวนการในการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน

สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพทั้งด้านความรู้ด้านทักษะนาฏศิลป์ มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เสนอปัญหาและสถานการณ์ ทั้งนี้ก็เพื่อนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนที่เอื้อต่อการเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ได้อีกด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 12 – 14)

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรม ทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2) โดยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทักษะศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ซึ่งในส่วนของสาระนาฏศิลป์ นั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดหมาย ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจาร์ณคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในสาระนาฏศิลป์ นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องเน้นด้านทักษะการปฏิบัติจริงให้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญในทักษะที่เรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และในปัจจุบันได้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะเตรียมการสอน วางแผนการสอนจัดทำและผลิตสื่อนวัตกรรมต่างๆในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนรายวิชา นาฏศิลป์ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ จะต้องได้รับการพัฒนา โดยครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะจากแบบฝึกที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพท้องถิ่นของนักเรียน ซึ่งชุดฝึกเสริมทักษะสามารถช่วยให้นักเรียนทราบว่าเขาคงต้องทำแบบฝึกหัดในชุดฝึกไปเพื่ออะไร แบบฝึกหัดมีคุณค่าอย่างไร (สมทรง สุวพานิช 2539 : 74) ชุดฝึกยังเป็นอุปกรณ์การสอน ที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะได้เต็มที่ สามารถทบทวนได้ด้วยตนเองและยังเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนได้อีกด้วย (วิไลวรรณ พุกทอง 2542 : 63)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนเลยอนุกุลวิทยา ที่ผ่านครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ไม่ได้เป็นครูที่จบวิชาเอกนาฏศิลป์มาโดยตรง ทำให้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนเลยอนุกุลวิทยา กำหนดไว้ร้อยละ 80 เพราะทักษะทางนาฏศิลป์ ต้องคำนึงถึงทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง สอดคล้องสัมพันธ์กับจังหวะ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จะต้องได้รับการพัฒนา โดยครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะจากแบบฝึกที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพท้องถิ่นของนักเรียน ซึ่งชุดฝึกทักษะสามารถช่วยให้นักเรียนทราบว่าเขากำลังทำแบบฝึกหัดในชุดฝึกไปเพื่ออะไร แบบฝึกหัดมีคุณค่าอย่างไร ชุดฝึกยังเป็นอุปกรณ์การสอน ที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะได้เต็มที่ สามารถทบทวนได้ด้วยตนเองและยังเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนได้อีกด้วย

จากแนวคิดและผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่าชุดฝึกทักษะเป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้นาฏศิลป์ของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาชุดฝึกทักษะ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการเรียนการสอนและสามารถจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวัดผลประเมินผลได้ตามความสามารถที่แท้จริง ซึ่งผู้รายงานมีความเชื่อมั่นว่า ชุดกิจกรรมภาษาท่า เป็นนวัตกรรมที่จะช่วยปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่างกันหรือไม่
2. นักเรียนมีพึงพอใจ จากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระดับใด

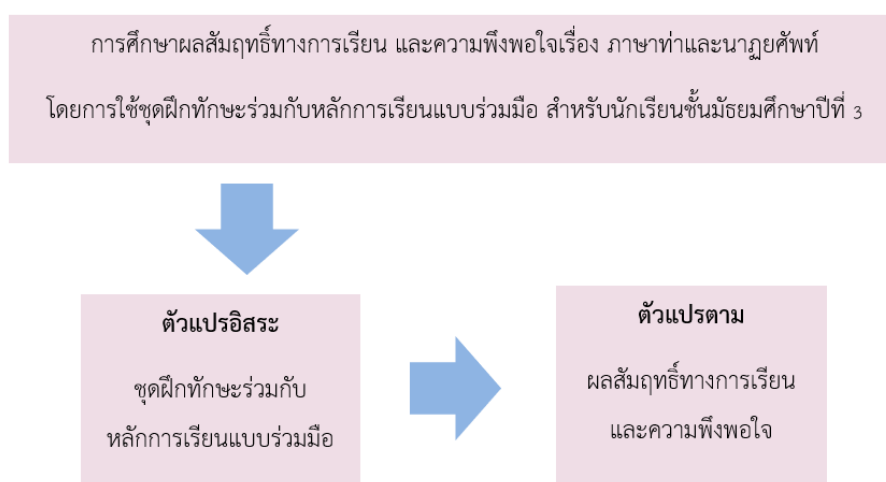
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ โดยการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเลยอนุกูลวิทยา ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 5 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 193 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเลยอนุกูลวิทยา ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ห้อง 2 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 2 แผน จำนวน 14 ชั่วโมง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชานาฏศิลป์ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก

2.4 แบบประเมินความคิดพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเองซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากวิทยาลัยนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเลยอนุกูลวิทยา ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนแผนการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 2 แผน จำนวน 14 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เรื่อง	เวลา (คาบ/ชั่วโมง)
1	ภาษาท่า	7
2	นาฏยศัพท์	7
รวม		14

3. นักเรียนตอบแบบประเมินความคิดพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการสอดคล้องกับลักษณะของเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรหาประสิทธิภาพ ($E1/E2$)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ t-test

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย ( ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือเรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เลขที่	คะแนนระหว่างเรียน (E ₁) (20 คะแนน)	คะแนนทดสอบหลังเรียน (E ₂) (20 คะแนน)
1	15	17
2	16	18
3	15	18
4	16	17
5	16	18
6	16	17
7	17	19
8	17	19
9	16	18
10	16	19
11	16	18
12	16	18
13	17	19
14	16	18
15	16	17
16	16	19
17	16	19
18	16	18
19	16	17
20	15	17

21	16	18
22	15	19
23	16	18
24	15	19
25	17	17
26	15	18
27	16	18
28	17	19
เลขที่	คะแนนระหว่างเรียน (E_1) (20 คะแนน)	คะแนนทดสอบหลังเรียน (E_2) (20 คะแนน)
29	16	18
30	16	18
31	17	18
32	17	18
33	16	18
34	17	19
35	17	19
36	15	19
37	15	18
38	16	17
39	15	18
40	16	19
รวม	640	725
ค่าเฉลี่ย	16.00	18.13
E_1/E_2	80.00	90.63

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00 /90.63 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80 / 80

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าที (t-test แบบ dependent sample) ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าที (t-test แบบ dependent sample)

ทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	40	20	16.00	0.68	85	7225	18.59*
หลังเรียน	40	20	18.13	0.72			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเพิ่มขึ้นจริง

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด
2	คำอธิบายการทำกิจกรรมในแบบฝึกทักษะปฏิบัติมีความชัดเจน	4.66	0.59	มากที่สุด
3	แบบฝึกทักษะปฏิบัติเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
4	กิจกรรมที่นำมาใช้มีความเหมาะสมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง ไม่น่าเบื่อ	4.51	0.56	มากที่สุด
5	กิจกรรมในแบบฝึกทักษะปฏิบัติเหมาะสมกับเวลาที่กำหนด	4.54	0.51	มากที่สุด

6	ผู้เรียนทุกคนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองหรือร่วมกับกลุ่มทุกกิจกรรม	4.47	0.44	มากที่สุด
7	ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ เกิดความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก	4.69	0.53	มากที่สุด
8	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ	4.60	0.55	มากที่สุด
9	แบบทดสอบมีความเหมาะสมกับความรู้และทักษะทางนาฏศิลป์	4.57	0.50	มากที่สุด
10	ผู้เรียนพอใจที่ได้รับการประเมินในทุกด้าน	4.63	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.61	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ โดยรวมของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D =0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ เกิดความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ($\bar{X} = 4.69$, S.D =0.53)

อภิปรายผล

1. ชุดฝึกทักษะ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/90.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักเรียนแบบร่วมมือ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิไลวรรณ พุกทอง (2542: 63) กล่าวว่าว่าการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะจะทำให้ประสิทธิผลในการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น เพราะชุดฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนทักษะเต็มที่ สามารถทบทวนได้ด้วยตนเองและยังเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้ชุดฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม การใช้ชุดฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เพราะวิชานาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ และชุดฝึกทักษะเป็นอีกชนิดหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสามารถหาคำตอบได้ถูกต้อง ชุดฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ได้ดียิ่งขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเพิ่มขึ้นจริง

3. ความพึงพอใจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยเรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการวิจัยพบว่า

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ โดยรวมของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.62, S.D = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ เกิดความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก ($= 4.69, S.D = 0.53$) สอดคล้องกับ เกสร รองเดช (2522: 36 – 37) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างชุดฝึกไว้ว่า การสร้างชุดฝึกควรให้เหมาะสมกับผู้เรียน เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากให้ใช้ภาพประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในการฝึกและจะช่วยย่วยให้ติดตามไปตามหลักการจูงใจ และชุดฝึกที่สร้างขึ้นควรเป็นแบบฝึกสั้นๆ ง่ายๆ ใช้เวลาฝึกประมาณ 30-40 นาที เพื่อป้องกันความเบื่อหน่ายชุดฝึกต้องมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนควรใช้ สื่อนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน จึงจะเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น จึงเห็นสมควรที่ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและวิชาอื่น ๆ ต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยนำเอาแบบฝึกทักษะปฏิบัติ และเทคนิควิธีการสอน หรือนวัตกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษาค้างต่อไป

2.1 ควรมีการนำเอาแบบอย่างฝึกทักษะ ไปทำการศึกษาทำกับสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะปฏิบัติกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ

2.3 ควรนำเอารูปแบบและกระบวนการศึกษาในครั้งนี้ไปทำการศึกษาทำกับเนื้อหาวิชาของสาขาวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : เกสร รองเดช. (2522). *สร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงพยัญชนะ “ง” “พ” “ผ” “คว” “ขว” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2552
- วรรณ แก้วแพรง. (2526). *คู่มือการสอนเขียนขั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิไลวรรณ พุกทอง. (2542). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง “โจทย์ปัญหาการคูณ การหารจำนวนที่ตัวตั้งมีสองหลัก” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์.
- สมทรง สุวานิช. (2539). *ภาษาท่าและรากศัพท์*. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, 2539.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย วัตถุประสงค์เพื่อเป็นฐานเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

โดย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้จัดพิมพ์เป็นวารสารราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม) บทความได้รับการตรวจทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน เป็นอย่างน้อย ก่อนลงตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ทั้งนี้ บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์จะต้องไม่เคยถูกตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาเพื่อลงตีพิมพ์ของวารสารอื่นใดกองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ผู้เสนอผลงานต้องอ้างอิงแหล่งที่มาให้ครบถ้วนและสมบูรณ์

การเตรียมต้นฉบับ

ผู้เสนอผลงานจะต้องจัดวางรูปแบบตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด บทความใดมีรูปแบบไม่ถูกต้อง ทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร โดยมีรูปแบบการเตรียมต้นฉบับมีดังนี้

1. ประเภทบทความที่ตีพิมพ์ได้นั้น

- 1) บทความวิจัย
- 2) บทความวิชาการ ได้แก่ บทความวิชาการทั่วไป บทความพิเศษ บทความปริทรรศน์ บทความวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาเอก/โท) เป็นต้น
- 3) บทความหนังสือ

2. สาขาเนื้อหาของบทความที่รับตีพิมพ์

- 1) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
- 2) สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ
- 3) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
- 4) สาขาวิชาภาษาจีนและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 5) สาขาวิชาภาษาไทย
- 6) สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน
- 7) สาขาวิชาจิตวิทยา
- 8) สาขาวิชาทัศนศิลป์

- 9) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์
- 10) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 11) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
- 12) สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา
- 13) สาขาวิชาพัฒนาสังคม
- 14) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
- 15) สาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3. การเตรียมต้นฉบับ

ภาษา	ผู้เสนอผลงานสามารถเขียนบทความได้ทั้งบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ แต่หากเป็นบทความภาษาอังกฤษแล้ว ควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านไวยากรณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ บทความภาษาอังกฤษควรมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทย ทั้งนี้ ควรหลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษปนกับภาษาไทย เว้นแต่ในกรณีเขียนภาษาอังกฤษเพื่ออธิบายศัพท์ทางเทคนิคแต่ให้ใส่วงเล็บด้วย
รูปแบบการเขียน	ผู้เสนอผลงานต้องพิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft word เท่านั้น ใช้ขนาดกระดาษ A4 (210 มม. x 297 มม.) หรือ (21 ซม. x 29.7 ซม.) หรือ (8.27 นิ้ว x 11.69 นิ้ว) และตั้งค่าน้ำกระดาษดังนี้ ด้านบน ห่างจากขอบกระดาษ 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ด้านล่าง ห่างจากขอบกระดาษ 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว) ด้านขวา ห่างจากขอบกระดาษ 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว) ด้านซ้าย ห่างจากขอบกระดาษ 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
จำนวนหน้า	ทุกประเภทบทความ ควรมีความยาวทั้งเรื่อง รวบรวมการอ้างอิง (APA Style) และบรรณานุกรมแล้ว ควรอยู่ในระหว่าง 10-15 หน้ากระดาษ
การย่อหน้า	ย่อหน้า ให้เริ่มห่างจากขอบเนื้อเรื่อง 1.25 เซนติเมตร ส่วนรายการอ้างอิง (APA Style) และบรรณานุกรมให้ห่างจากขอบเนื้อเรื่อง 1.25 เซนติเมตร
ลำดับหน้า	ลำดับหน้า ให้พิมพ์เลขหน้ากำกับทุกหน้าไว้ที่มุมด้านบนของกระดาษ โดยเริ่มนับหน้าที่ 1 ในหน้าแรกของบทความ เฉพาะหน้าแรกของบทความไม่ให้ใส่ตัวเลขกำกับไว้แต่ให้พิมพ์คำว่า หน้า 2 ในหน้าถัดไป และไล่ลำดับเลขหน้าจนจบเนื้อหาของบทความ
ลำดับเนื้อเรื่อง	ลำดับเนื้อเรื่อง ให้ใช้เลขกำกับบทหน้าเป็นหัวข้อหมายเลข 1 และส่วนหัวข้อย่อยให้ใช้เลขระบบทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย แต่ไม่ควรเกิน 3 จุดเลขทศนิยม เช่น 1.1 , 1.1.1 เป็นต้น และหัวข้อย่อยลำดับถัดไปให้ใช้วงเล็บกำกับ เช่น 1) , 1.1) เป็นต้น และลำดับถัดไป เช่น (1), (2) เป็นต้น

รูปแบบการเขียน	คำภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร TH thaisarabunPSK และมีรูปแบบการเขียนดังนี้
	- ชื่อเรื่อง ขนาดอักษร 18 รูปแบบอักษร ตัวหนา - ชื่อผู้เขียน ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตัวธรรมดา - บทคัดย่อ ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตัวธรรมดา - คำสำคัญ ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตัวธรรมดา - ชื่อหัวข้อต่างๆ ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตัวหนา - เนื้อหาทั้งหมด ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตัวธรรมดา - บรรณานุกรม ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตามคำแนะนำการเขียน - รายการอ้างอิง ขนาดอักษร 16 รูปแบบอักษร ตามคำแนะนำการเขียน

4. ส่วนประกอบของบทความ

4.1 บทความวิจัย

1) **ชื่อเรื่อง:** ชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) **ชื่อผู้เขียนบทความ:** ชื่อผู้เขียนบทความให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้มีรายการอ้างอิง (APA Style) ระบุตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อและที่อยู่สถาบันที่สังกัดของผู้เสนอผลงาน

3) **บทคัดย่อ :** เป็นการกล่าวถึงเนื้อความที่ศึกษาทั้งเรื่องโดยย่อ ซึ่งเริ่มจากจุดมุ่งหมายของการศึกษา ตลอดจนผลของการศึกษาสรุปผลการศึกษา วิเคราะห์และตีความ และบทสรุปของการศึกษา โดยให้มีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4) **คำสำคัญ :** คำที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของเนื้อหาสารสนเทศ โดยมาจากคำที่ปรากฏในบทความ ซึ่งจะระบุไว้ท้ายบทคัดย่อ ให้มีคำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และไม่ควรมีคำสำคัญเกิน 5 คำ

5) **บทนำ:** ประกอบด้วย

5.1) **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา:** เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาตลอดจนเหตุผลอันมาสู่การศึกษาในเรื่องนี้

5.2) **วัตถุประสงค์:** เป็นการกล่าวถึงเหตุผลและจุดมุ่งหมายอันนำมาสู่การศึกษาในเรื่องนี้
ทั้งนี้ วัตถุประสงค์จะต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา

5.3) **สมมติฐาน (ถ้ามี) :** เป็นการกล่าวถึงคำตอบสมมติในประเด็นปัญหาของเรื่องที่ทำการศึกษา ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าอย่างมีเหตุผล เพื่อตอบจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ทำการศึกษา

5.4) **ขอบเขตการวิจัยหรือการศึกษา:** เป็นการกล่าวถึงขอบเขตของเรื่องที่ทำการศึกษาหรือทำการศึกษา โดยจะต้องมีการระบุขอบเขต เช่น เชิงพื้นที่ เชิงปริมาณ เป็นต้น

5.5) ระเบียบวิธีการวิจัยหรือศึกษา: เป็นการกล่าวว่าการวิจัยหรือการศึกษาในเรื่องนี้ใช้รูปแบบใด มีการอธิบายและวิเคราะห์วิธีการวิจัยหรือการศึกษา โดยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5.6) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ: เป็นกล่าวถึงว่าผลของการเสนอผลงานในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใดและในด้านใด

6) วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง : เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโจทย์การศึกษา โดยอ้างถึงหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานที่ศึกษา

7) ผลการศึกษา: เป็นการกล่าวและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่ต้องการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนรายงานผลการศึกษาอย่างเป็นลำดับ ชัดเจน และได้ใจความ

8) อภิปรายผล เป็นการประเมินผลการวิจัย เพื่อให้เหตุผลยืนยันว่าผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือถูกต้อง เป็นจริง

9) สรุปผลและข้อเสนอแนะ: เป็นการกล่าวให้เห็นว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และกล่าวถึงข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ควรมีประเด็นคำถามเพื่อเป็นแนวทางสานต่อการศึกษาต่อไป

10) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี): เป็นการกล่าวว่างานที่ศึกษาในเรื่องนี้ ได้รับการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือจากบุคคลใด อย่างไร

11) บรรณานุกรมและรายการอ้างอิง: รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นการแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ โดยใช้รูปแบบตามที่วารสารกำหนด

4.2 บทความวิชาการ

1) ชื่อเรื่อง: ชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ชื่อผู้เขียนบทความ: ชื่อผู้เขียนบทความให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้มีรายการอ้างอิง (APA Style) ระบุตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อและที่อยู่สถาบันที่สังกัดของผู้เสนอผลงาน

3) บทคัดย่อ: เป็นการกล่าวถึงเนื้อความที่ศึกษาทั้งเรื่องโดยย่อ ซึ่งเริ่มจากจุดมุ่งหมายของการศึกษา ตลอดจนผลการศึกษาและบทสรุปของการศึกษา โดยให้มีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4) คำสำคัญ: คำทีู่กกำหนดขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของเนื้อหาสารสนเทศ โดยมาจากคำที่ปรากฏในบทความ ซึ่งจะระบุไว้ท้ายบทคัดย่อ ให้มีคำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และไม่ควรมีคำสำคัญเกิน 5 คำ

5) บทนำ: เป็นการกล่าวถึงความป็นมาและความสำคัญของปัญหา ตลอดจนเหตุผลอันนำมาสู่การศึกษาในเรื่องนี้ รวมถึงข้อมูลเชิงวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6) **เนื้อหา:** เป็นการกล่าวถึงเนื้อหาที่ทำการศึกษาอย่างเป็นลำดับ ชัดเจน และได้ใจความ

7) **สรุปผลและข้อเสนอแนะ:** เป็นการกล่าวให้เห็นว่าผลการศึกษากับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และในกรณีที่มีข้อเสนอแนะ ให้กล่าวถึงข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

8) **บรรณานุกรมและรายการอ้างอิง:** รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นการแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ โดยใช้รูปแบบตามที่วารสารกำหนด

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

1) **ชื่อผู้วิจารณ์:** ชื่อผู้วิจารณ์ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้มีรายการอ้างอิง (APA Style) ระบุตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อและที่อยู่สถาบันที่สังกัดของผู้วิจารณ์

2) **ชื่อหนังสือที่วิจารณ์:** ให้วิจารณ์หนังสือเป็นภาษาไทย

3) **บทวิจารณ์หนังสือ:** เป็นการกล่าวถึงข้อดีและข้อบกพร่องของเรื่องที่วิจารณ์ โดยชี้ให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยอย่างได้ใจความ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น โดยการวิจารณ์หนังสือต้องเป็นการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์

4) **บรรณานุกรมและรายการอ้างอิง:** รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นการแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ โดยใช้รูปแบบตามที่วารสารกำหนด

ตัวอย่างการอ้างอิงท้ายบทความ (APA Style ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6)

หนังสือ

1) ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่พิมพ์:/
////////สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่พิมพ์:/
////////สำนักพิมพ์.

เช่น

อุมา สุคนธมาน. (2526). *การประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed.). Boston, MA: Routledge
Kegan Paul.

2) ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/และชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่
////////พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่ 2
////////เป็นต้นไป)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

เช่น

ปรียานุช พิบูลสงคราม และ จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2553). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง...สู่
การพัฒนาที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยเศรษฐกิจ
พอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

Certo S. C., & Peter, J. P. (1991). *Strategic management: Concept and applications*.
New York, NY: McGraw - Hill.

3) ผู้แต่ง 3-7 คน

ไทย ชื่อ/สกุลผู้แต่ง1./ชื่อ/สกุลผู้แต่ง2 (3,4,5,6),/และ/ชื่อ/สกุลผู้แต่ง7./(ปีพิมพ์)./
ชื่อ////////เรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อผู้แต่ง1./สกุล,/อักษรย่อชื่อผู้แต่ง2 (3,4,5,6)/&/สกุล,/อักษร////////
ย่อชื่อผู้แต่ง7./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่
////////พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

เช่น

หิรัญ หิรัญประดิษฐ์, สุขวัฒน์ จันทรปรณิก และ เสริมสุข สลักเพชร. (2540). *เทคโนโลยีการผลิต
ทุเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

John, J.A., Whitaker, D., & Johnson, D. G. (2001). *Statistical thinking for managers*.
Boca Raton, FL: Chapman & Hall/CRC.

4) ผู้แต่ง 8 คนขึ้นไป

ไทย ชื่อ/สกุลผู้แต่ง1./ชื่อ/สกุลผู้แต่ง2 (3,4,5,6),/และ/ชื่อ/สกุลผู้แต่งคนสุดท้าย./(ปี////////
พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อผู้แต่ง1./สกุล,/อักษรย่อชื่อผู้แต่ง2 (3,4,5,6)/&/สกุล,/อักษร
////////ย่อชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./
////////สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

เช่น

นพรัตน์ เศรษฐกุล, เอกชัย เอกทัพพ์, พงศ์ธร บรรณโสภิชฐ์, ชยุตม์ สุขทิพย์, ปรีชา วิทย์พันธุ์, จีร
ศักดิ์ แสงศิริ, ...ดาริน รุ่งกลิ่น. (2552). *ระบบสารสนเทศทั้งภูมิศาสตร์ลุ่มน้ำปาก
พนัง: การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำปากพนังเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบ
นิเวศ*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

Mercer, D. W., Kent, A., Nowiki, S. D., Mercer, D., Squier, D., Choi, W., ...Morgan, C.
(2004). *Beginning PHP5*. Indianapolis, IN: Wiley.

บทความบรรณาธิการ

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อ/สกุลบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหนังสือ/
 ///// (น./เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./In/ตัวย่อชื่อ/สกุล/(Ed. หรือ Eds.),/
 /////ชื่อหนังสือ/(p./ หรือ pp./เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

เช่น

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDR. ใน ทิศนา แคมมณี และ สร้อยสน
 สกลรัตน์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*
 (น. 1-18). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Pianta, R. C., Rimm-Kaufman, S. E., & Cox, M. J. (1999). Introduction: An ecological
 approach to kindergarten transition. In R. C. Pianta & M. J. Cox (Eds.),
The transition to kindergarten (pp. 3-12). Baltimore, MD: Paul Brookes.

วารสาร

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/
 /////เลขหน้า.

เช่น

มานะ สินธูวงษานนท์. (2549). ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 18(2), 115-116.

Chawla, L. (1994). Editor's note. *Children's Environment*, 2(11), 3.

หนังสือพิมพ์

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี,/วัน/เดือน)/ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์,/น./เลขหน้า.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน/วัน)/ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์,/p/ หรือ
 /////pp./เลขหน้า.

เช่น

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548, 13 ธันวาคม). แผนพัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาในช่วงระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2549-2553). *มติชน*
รายวัน, น. 6.

Thianthongdee, K. (2011, April 26). Online marketing for hotels and tourism. *The Nation*, p. 64.

วิทยานิพนธ์

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง/(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือ
//////วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต)/ชื่อสถาบัน,/สถานที่พิมพ์.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ชื่อเรื่อง/(Doctoral dissertation หรือ master's thesis)./
//////ชื่อสถาบัน,/สถานที่พิมพ์.

เช่น

มนต์ชัย มั่นวสิน. (2552). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตร
นารีของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.

Sukharomana, R. (1998). *Willingness to pay for water quality improving: Difference between contingent valuation and averting expenditure model* (Doctoral dissertation). University of Nebraska Lincoln. USA.

เว็บไซต์

ไทย ชื่อ/สกุลผู้เขียน./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้น/วัน/เดือน/ปี,/จาก/URL
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อผู้เขียน./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./Retrieved/เดือน/วัน/ปี,/
//////from/URL

เช่น

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2557). แผนยุทธศาสตร์ทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2556 – 2559.
สืบค้น 9 มิถุนายน 2559, จาก

[http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_content&
task=view&id=2084&Itemid=183](http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_content&task=view&id=2084&Itemid=183)

University of Wisconsin System. (1985). *Patent policy (G34)*. Retrieved June 9, 2017,
from [http://www.uwsa.edu/fadmin/
gapp/gapp34.htm](http://www.uwsa.edu/fadmin/gapp/gapp34.htm)

การสัมภาษณ์

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือน)/[วิธีการสื่อสาร]/สัมภาษณ์โดยชื่อ/สกุล./
////////ตำแหน่ง(ถ้ามี)/สถานที่.

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปี,/เดือน/วัน)/[Tape recording]/Interviewed by/
////////อักษรย่อชื่อ./สกุล/[วิธีการสื่อสาร]/ตำแหน่งของผู้ถูกสัมภาษณ์,/ //////////สถานที่.

เช่น

พระมหาประสระ สมาจาโร (สังขรัตน์). (2554, 16 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย

एमอัชฌา วัฒนบุรานนท์. รองเจ้าอาวาสวัดสวนพลู, กรุงเทพมหานคร.

Smith, M. B. (1998, August 12). Interviewed by C. A. Kiesler. [Tape recording].

President's Oral History Project, American Psychological Association. APA
Archives, Washington, DC.

ตัวอย่างการอ้างอิงในบทความ (APA Style ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6)

การอ้างอิงในเนื้อหาจะใช้ระบบนาม-ปี โดยมีรูปแบบการเขียนดังนี้

ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่หน้าข้อความ	
ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี)	อังกฤษ สกุล/(ปี)
ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่ท้ายข้อความ	
ไทย (ชื่อ/สกุล,/ปี)	อังกฤษ (สกุล,/ปี)

เช่น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2548) ได้วิจัยเรื่อง...

...และมหาวิทยาลัยตามแนวคิดของ Bernard and Krupat (1994) ประกอบ...

...และกำหนดระยะจบการศึกษา สอนทั้งวิชาสามัญและศาสนา (วีระศักดิ์ จันทร์ส่องแสง, 2546)

...ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต (Eker, Arkar, & Yaldiz, 2000) จึงเป็น...

ถ้ามีการอ้างอิงมากกว่าสองแหล่ง ให้เขียนดังนี้

ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่หน้าข้อความ	
ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี)/และ/ชื่อ/สกุล/(ปี)	อังกฤษ สกุล/(ปี)/and/สกุล/(ปี)
ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่ท้ายข้อความ	
ไทย (ชื่อ/สกุล,/ปี;/ชื่อ/สกุล,/ปี)	อังกฤษ (สกุล,/ชื่อ./ปี;/สกุล,/ชื่อ./ปี)

เช่น

...สอดคล้องกับผลการศึกษาของมานะ นาคำ (2549) และ สีสามรณ์ บัวสาย (2548)...

...หรือถึงแก่ชีวิต (ศรีวรรณ มีคุณ, 2548; เพิ่มพูน แพนศรี, 2551)

ถ้าเป็นการอ้างอิงจากหนังสือเล่มอื่นอีกทอดหนึ่ง ให้เขียนดังนี้

ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่หน้าข้อความ	
ไทย ชื่อ/สกุล/(อ้างถึงใน/ชื่อ/สกุล,/ปี)	อังกฤษ สกุล,/ชื่อ./(cited in/สกุล,/ชื่อ,/ปี)
ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่ท้ายข้อความ	
ไทย (ชื่อ/สกุล,/อ้างถึงใน/ชื่อ/สกุล,/ปี)	อังกฤษ (สกุล,/ชื่อ./,cited in/สกุล,/ชื่อ,/ปี)

เช่น

...ซึ่ง Sobahle (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)...

ถ้ามีการนำข้อความหรือคำพูดของผู้เขียนมาทั้งหมดโดยไม่ได้มีการปรับเปลี่ยน ให้ทำการใส่เครื่องหมายคำพูด (“ ”) และใส่เลขหน้าดังตัวอย่าง

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 3 หน้า 1-2 กล่าวไว้ว่า “ให้ยกเลิกความในบทนิยาม...” หรือ

“...คืบแกโรงเรียนนั้น” (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน ฉบับที่ 2, 2554, หน้า 7)

สำหรับการสัมภาษณ์ ให้เขียนดังนี้

ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่หน้าข้อความ

ไทย ชื่อ/สกุล/(สัมภาษณ์,/วัน/เดือน/ปี)

อังกฤษ ชื่อ/สกุล/(personal communication [วิธีการสื่อสาร (ถ้ามี)],/เดือน/วัน,/ปี)

ในกรณีข้อมูลนาม-ปี อยู่ท้ายข้อความ

ไทย (ชื่อ/สกุล,/สัมภาษณ์,/วัน/เดือน/ปี)

อังกฤษ (ชื่อ/สกุล,/(personal communication [วิธีการสื่อสาร (ถ้ามี)],/เดือน/วัน,/ปี)

เช่น

ชัยฤทธิ์ ยนต์เปี่ยม (สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2549)

T. K. Lutes (personal communication, April 18, 2001)

3.81 ឆម.

รูปแบบตัวอักษร TH
SarabunPSK ขนาด 16

รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK
ตัวหนา ขนาด 16

บทคัดย่อ

Abstract

2.54 ឆម.

2.54 ឆ្នាំ.

รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK
ตัวหนา ขนาด 16

Email:

2.54 ឆម.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Journal of Humanities and Social Loei Rajabhat University

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อรับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....

สถานะผู้ส่งบทความ

☐ อาจารย์/นักวิจัย ☐ บุคคลทั่วไป ตำแหน่ง.....สังกัด.....

☐ นิสิต/นักศึกษา ชื่อปริญญา.....

หน่วยงาน

.....
.....

ขอส่ง ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิจารณ์หนังสือ
☐ อื่นๆ(ระบุ).....

สาขาของบทความ.....

ชื่อบทความ (ไทย).....

.....
(อังกฤษ).....
.....

ชื่อผู้เขียนร่วม 1. ....

2. ....

3. ....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อไป.....

E-mail : .....

Facebook : ..... Line : .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย : ☐ ไฟล์ Microsoft ☐ ไฟล์ PDF ☐ CD ☐ อื่นๆ(ระบุ).....

/ข้าพเจ้าขอรับรอง...

ข้าพเจ้าขอรับรองบทความที่เสนอตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ดังนี้

1. บทความที่เสนอตีพิมพ์ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ มาก่อน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. บทความที่เสนอตีพิมพ์ไม่ได้อยู่ระหว่างการนำเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารใดๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. เนื้อหาของบทความ ทั้งข้อความ รูปภาพ ทั้งหมดที่ปรากฏขอรับรองว่าเป็นผลงานของข้าพเจ้า ในกรณีที่มีการอ้างอิงผลงานจากผู้อื่น ข้าพเจ้าได้ดำเนินการตามจรรยาบรรณทางการวิจัยทุกประการ กรณีมีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

4. ข้าพเจ้ายอมรับเงื่อนไขการพิจารณาบทความ และยินยอมปรับแก้บทความตามคำแนะนำของ

ผู้ทรงคุณวุฒิหรือตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

5. ข้าพเจ้าขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ให้แก่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ลงนามผู้เขียนคนที่ 1 .....

(.....)

วันที่ .....

ลงนามผู้เขียนคนที่ 2 .....

(.....)

วันที่ .....

หมายเหตุ: โปรดระบุชื่อทุนวิจัย (ถ้ามี) .....

สำหรับเจ้าหน้าที่

เอกสารประกอบการพิจารณาบทความ

☐ บทความ 3 ชุด (2 ชุดไม่มีชื่อผู้เขียนและหน่วยงาน และ 1 ชุดมีข้อมูลครบ)

☐ แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อเผยแพร่ 1 ชุด

รับบทความจากผู้เขียน วันที่..... ผู้รับ.....

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
234 ถนนเลย - เชียงคาน ตำบลเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.0-04283-5230 ต่อ 43100